

SLOVENE.

Političen list za slovenski národ.

Pe pošti prejemam veljá: Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za en mesec 1 gld. 40 kr.
V administraciji prejemam veljá: Za celo leto 13 gl., za pol leta 6 gl. 50 kr., za četrt leta 3 gl. 30 kr., za en mesec 1 gl. 10 kr. V Ljubljani na dom pošiljan veljá 1 gl. 20 kr. več na leto. — Posamezne številke veljajo 7 kr.
Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedicija, Semeniške ulice št. 2.

Naznanila (inserati) se sprejemajo in veljá trispodna petit-vrsta: 8 kr., če se tiska enkrat; 12 kr., če se tiska dvakrat; 15 kr., če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi se ne vračajo, ne frankovana pisma se ne sprejemajo.

Vredništvo je v Semeniški ulici h. št. 2.

Izhaja vsak dan, izvemši nedelje in praznike, ob 1/6. uri popoldne.

Štev. 265.

V Ljubljani, v ponedeljek 17. novembra 1884.

Letnik XII.

„Non possumus“.

11. sept. 1879 je govoril Windthorst, neupogljivi vodja nemških katolikov v 26. občnem katoliškem zboru med drugim to-le: „Boj nevere proti veri je povsod hud, in nam se zdí večkrat, kakor da bi se prikazovala znamenja poslednje sodbe. Upamo pa, da nismo še tako daleč, in Bog bode človeštvu pustil še časa, da zapusté pot pogube, po kateri jih toliko hodi. Da se to zgodi priboriti si moramo prostost in neodvisnost cerkveno, kjer je nemamo, in varovati jo moramo, kjer je. Na to moramo delati z združenimi močmi, navdušenjem in vstrajnostjo... Bijemo boj ne zastran boja, marveč da dosežemo mir.“

In v resnici, že 12 lét se bojujejo nemški katoliki proti državi za najvišje blaginje: pravico, resnico, prostost; ne jeklenim mečem in bodalom, temveč pravnim potom. Besede, ki so jih govorili nemški škofje v februarju 1874, veljale so prej, veljajo še zdaj: „Nismo uporniki, marveč učili smo vedno in učili ter pripoznali bodemo do zadnjega izdihljaja božjo zapoved, ki veže našo vest, da skazujemo v vseh pravičnih zadevah gosposki spoštovanje in pokorščino, domovini pa, ki dal jo nam Bog, zvestobo in ljubezen. Tega nismo le učili, marveč po tem smo i vedno in v polni meri ravnali in bodemo z božjo milostjo delali v vseh odnošajih do smrti.“

A vendar še kruti, nekrvavi boj, vedno še stereotipni „non possumus“. Toda vsak zaveden katolik razvidi iz namena in posledic majevih postav leta 1873, da je boj proti pruskemu absolutizmu opravičen, cerkvena dolžnost. Rim zahteva prostost cerkvene jurisdikcije, pastirstva in vzgoje duhovske; cerkev sama naj bi vzgojevala in podučevala v semeniščih prihodnje svoje duhovnike. Pruska vlada pa je v teku 5 lét (od 8. jul. 1871 do 18. feb. 1876) z brezozirno hitrostjo iztirala cerkev iz najmanjše šole v kmetskem selu do zadnjega vseučilišča. Prazna stojé samostanska zidovja, škofije so brez svojih pastirjev, župnije brez duhovnikov. Razpustila je vlada po

postavi (11. maja 1873) mala semenišča in si prisvojila oblast, nastavljal duhovnike. „Finis coronat opus“, mislila si je vlada ter razpustila bogoslovna semenišča, kjer so se podučevali bogoslovne vede brez vladnega nadzorovanja. Toraj vlada naj vzgojuje in podučuje katoliške duhovnike na državnih vseučiliščih, s svojimi učitelji, po svojih načelih. Le tisti dobi od vlade svoj kruh, ki je obiskaval tri leta kako nemško vseučilišče, ne pa oni, ki je celih 7 lét zajemal učenost iz neizkaljenega vira na filozofsko-teološkem zavodu, v slavnem germaniku.

Da pa Rim te svoje pravice pruski državi nikoli dovolil ne bode, razvidimo že iz besed, ki so jih nemški škofje v sporazumljenji z Rimom 30. jan. 1873 govorili: „Določbe (o vzgoji duhovski) segajo najglobokeje in najpogubneje v osrčje cerkvenega življenja, v najvišje blaginje verske, v prostost katoliške vere. Prva vseh dolžnost, najvažnejša pravica cerkve in škofov je duhovska vzgoja. Ta pravica se v teku 18 stoletij v nobenem časi in nobeni deželi sveta ni odrekla cerkvi, kakor morda pretečeno stoletje v Avstriji, v našem stoletju nekoliko po nemških državah, nikoli pa v tolikem obsegu, kakor po najnovejšem načrtu postave.“ Vse cerkev prej in ložje prenese, kakor to, da se ji odreče vsa pravica do duhovske vzgoje: in to se je zgodilo v Rusiji. Ravno od duhovnikov ste odvisni sreča in nesreča cerkve, na dobre duhovnike se more ona zanašati v najburnejših časih. Dobri duhovniki pa ne padajo tako rekoč iz neba, temveč vzgojujejo se po dolgi vaji in pripravljanji, kar se more pri sedanjih razmerah pa le v semeniščih zgoditi. In na vprašanje, naj se i semenišča izročé državi v pest, ni družega odgovora kakor: „Non possumus“. Država namreč pri tem nima družega namena, kakor da se duhovniki kolikor mogoče odtrgajo Rimu in podvržejo državi. O tem nas pouči zgodovina od Ludovika XIV. do konca preteklega stoletja. Absolutizem je bil i dejal kraljev i kraljičev. Poleg vladarja ni ga gospoda, in kjer je, proč njim. Toraj katoliška duhovščina naj bo pokorna le vladarju, kakor protestanska iz časov Lutrovih. Od tod boj bourbonskega dvora proti Rimu; od tod sovraštvo do Jezuitov, febronianizem, napori

Jožefa II. proti cerkvi. A trditi smemo, da od vseh nobeden ni imel čistejših namenov, kakor Jožef II., le osnoval si jih je na podlagi krivih nazorov i sredstev ni zbiral. Drugih mej ni poznal, kakor svojo voljo, in duhovniki naj bi bili državni uradniki ter v cerkvi ljudstvo učili, kako se naj zdravi živina ter obvaruje kuge. In kdo je razširjal jozefinizem, kdo dajal mu je hrane? Jozefinski učitelji!

Isto namerava Prusija, namreč vzgojiti si duhovnikov, ki naj bi bili slepo orodje v njenih rokah. Ko bi pa Rim dovolil to Prusiji, zahtevati bi smele še z večjo pravico katoliške dežele. A duhovit govornik nemškega središča trdil je pravo rekoč: Katoliška cerkev skrila se bo raje v katakombe, kakor pa v nevarnost pahnila in darovala čistost i svetost duhovskega stanu“.

H-t-b-r.

Računanje pristojbin pri prenosbah imovinskih.

Pod tem naslovom je priobčil v Gradei izhajajoči „Gospodarski Glasnik“ prav zanimiv članek, ki se nam vreden zdí, da ga priobčimo. Sicer smo že o tem govorili ter v to objavili govor poslanca v letošnjem deželnem zboru kranjskem, vendar ne bode škodovalo, če čujemo še pritožbe naših štajarskih sosedov. Članek „Gosp. Glasnika“ se glasi:

Zoper pristojbinsko postavo od 9. febr. in 2. avg. 1850 zglasilo se je že mnogo tožeb in naredilo veliko pritožeb. Kajti pristojbine so se računile silno visoke ter je njihovo plačevanje jako težavno bilo. V mnogih točkah lestvice ali tarifa so pristojbine same po sebi že presilne. Pristopila je še nadloga, da so določbe v pristojbinski postavi začeli tako tolmačiti, da se časih ni zlagalo ne z besedami pa tudi ne s smislom postave ter se je dolžnikom prepuščalo po poti prizivov in pritožeb zoper predpisane pristojbine prodreti do prave svote.

Dandanes toraj malo plačilnih nalogov izhaja, zoper ktere bi dolžniki ne bili prisiljeni ugovarjati, sicer bi plačali preveč. Takošno ugovarjanje pa stane

LISTEK.

Dvanajst večerov.

Pogovori doktorja Junija z mladim prijateljem.

(Dalje.)

M. A zakaj bi pa ne mogel tudi čut izvestno soditi o lepoti?

J. Zato, ker lepota ne more nikako biti predmet samim čutom, kakor tudi resnica ne.

M. Kako ne?

J. Ker čuti so telesni. Telesnost pa ne deluje kakor na posamno, ona je omejena, tako, da ne more nikdar prekoračiti mej posamnosti, da bi činila splošno. Zatoraj pa ne more kakor le posamno pojeti, a nikdar ne more več posamnosti vkup pojeti v eno splošno enoto. Sensus sunt particularium. Lepota pa ni posamna. Ker ona ni v tem ali onem delu, tako da bi jo čut mogel useči, ampak razlita je enako po vseh delih, v vseh ima, rekel bi, svojo veljavo, svoje kraljestvo; in z vseh se shaja enakomerno v eno lepoto, odvzemi le en del reči in lepota je žaljena, ako ne celó razdjana. Zatoraj pa

ona moč, ktera jo hoče pojmiti, mora ob enem vse razne dele objeti in jih v enotno nedeljivo celoto zediniti: objeti mora ob enem vso različnost in združiti jo v enoti; kaj takega pa telesni čut ne more, če je tukaj, ni tam, in če je tam, ni tukaj; a biti bi moral tukaj in tam ob enem in v enem nedeljivem činu pojmiti lepoto.

M. Se vé, da tega čut ne more.

J. In zato, ker ne more, je lepota prav za prav predmet razumu ne pa čutom.

M. Čuden se mi zdí ta nauk!

J. In vendar je dosleden, tako da drugače ne more biti po tem, kar smo do zdaj rekli.

M. Saj lepo je predmet našemu dopadenju!

J. In to dopadenje, kaj je prav za prav? Ali je morda kaka posebna zmožnost naše duše?

M. Ne.

J. Gotovo ne. Kaj pa?

M. Je nek prijeten stan, v kterega duša preide; ko duši, kaj dopade je ona pasivna, nekaj na-njo upliva, ona trpi.

J. Ta trpivost pa od kod izhaja?

M. Menim, da od lepega predmeta, kteri na našo dušo vpliva.

J. Kako pa more predmet na dušo vplivati? M. Kako?

J. Le po zmožnostih njenih, duša ne more ni delati, ni trpeti, kakor le po svojih zmožnostih.

M. In po kateri zmožnosti vpliva lepota na dušo, tako da ji dopade, da preide v oni pasivni stan dopadenja.

J. Po razumu; ta namreč preiskuje, ali se nahajajo v reči vsi oni pogoji, iz kterih sestane lepota, gleda posamno razne dele in ko vidi vse te skladno vrejene ali zedinjene v skupno enoto, ko ugleda tedaj v raznoličnosti enoto, je duša tako prijetno uplivana, rodi se v njej ono dopadenje; a temu roditelj je razum; po razumu mora pred dušo aktivna biti, a ta vpliv trpi duša spet po razumu, ker le s tem dojme z reči ono lastnost, ktera ugledana ali spoznana takoj dopade.

M. Tako bi bila lepota tedaj predmet razuma ali spoznajoče moči v človeku? Z lepoto se ne bavi oko ne drugi čuti, ampak le razum?

J. Prav tako je. Ne misli, da je ta nauk nov. Že pri Platonu ga nahajamo. On je namreč izrečno učil, da je lepota ideja, ktera prešinja vsa bitja enovita in telesna, iz vseh odseva, a popolniše iz duhov

denarjev, kajti malo je takih, ki bi si pritožbo vedeli sami napraviti, zlasti tedaj, če je prvi ugovor ali priziv bil ovržen. Največkrat so dolžniki prisiljeni pri advokatih in notarjih pomoči iskati.

Pričakovali smo toraj, da bode nova pristojbina postava državnemu zboru predložena, skušala odstraniti dosedanje sitnobe in preoblaganja in skrbela za izvrševanje pristojbinskih določeb v smislu postave in blagozakonija. Toda temu ni tako. Velikoveč nova pristojbina postava žuga z novimi bremenimi, zlasti že dosta preobloženim manjšim posestnikom.

Na to se je bilo mislilo, ko je 60. občni zbor c. kr. kmetijske družbe štajarske svojemu centralnemu odboru naložil delati na to, da se imenovana nova pristojbina postava v državnem zboru sklene tako, da ne bo preoblagala davkoplačevalcev kakor dosedanja.

Izvrševajoč ta nalog odposlal je centralni odbor peticijo ali prošnjo obema zbornicama državnega zbora, kjer se povdarja, da pristojbine povzvišati in davkeplačevalce še bolj oblagati nikakor ne kaže; velikoveč bi želeli bilo olajšav, ako nečemo, da nam zemljiščni posestniki, osobito manjši, celó ne propadejo; prosi se toraj, naj se sedanji novi črtež pristojbinske postave ves zavrže ter se naj ustavnim potom dela na to, da se izpremenijo tiste točke v pristojbinski postavi od 9. febr. in 2. avg. 1850, zaradi katerih se davkoplačevalci preoblagajo. Ob enem se naj dotičnim uradom naloži, da bodo postavili v smislu pravičnosti in blagozakonije tolmačili in rabili.

Kot zeló velika sitnost smatra se pri sedaj veljavni pristojbinski postavi, da računijo pristojbino od prenosbe nepremakljivih imovin po predaji, zamenitvi, juterni, nagodbi, poravnavi, izjavi itd. med otroci in stariši ravno tako, kakor če bi se vršile med ljudmi, ki si niso nič v rodu, namreč po stopnjah od 2 do 5 let s 1% do 3½%. Tako računiti pristojbine utegne primerno biti in ne nasprotno pravici in blagozakoniji, če se prenosbe vršijo med živimi in takošnimi, ki si niso v rodu, ter bi znala še dalje veljati. Vendar za prenosbe med stariši in otroci je tako pristojbine računiti vsekako preveč. Tukaj bi naj po stopnjah let le ½% do 1½% računili, kakor je navada bila do l. 1870 računiti pristojbino od prenosbe imovin vsled smrti.

Kadar starši otroku prodajo posestvo, izgovorijo si vrhu kupnine še oskrbovanje do smrti ali kakšen vžitek. Sedaj pa vcenijo vrednost tega vžitka, pri-taknejo kupnini ter od vsega računijo pristojbino, ne gledé na to, da je sedaj otrok predrago prevzel posestvo. Zlasti je to resnično na deželi pri kmetijskih posestvih, kjer otrok navadno dražje prevzame posestvo, kakor če bi je bil kupil. To se pokaže na dan, ako pride do eksekutivne prodaje. Starši navadno zgubijo svoj vžitek, ker se ni tolika svota dobila za posestvo pri dražbi, kolika je veljala uradu za pod-lago, ko je računil pristojbino. V takošnih slučajih bi naj le prava vrednost posestva se ocenjevala ter samo od nje računile pristojbine.

Otroci navadno ne prejemajo posestev od starišev tako, da bi vzajemno in vkup gospodarili. Zato se jim mora na prosto voljo dati, da se porazumejo

med seboj, kaj hoče vsakteri prevzeti, osobiti če stariši niso določili glavnega dediča. Tukaj je toraj slučaj prenosbe imetja za primer smrti in bi se pristojbina smela računiti le po ½% do 1½%. Toda tako ne računijo, ampak le onemu, ki prevzame posestvo, vsem sodedičem pa po 1% do 3½%, kakor če bi si bili posestvo kupili, a ne podedovali.

(Konec prih.)

Politični pregled.

V Ljubljani, 17. novembra.

Notranje dežele.

Slovenci, učite se od svojih nasprotnikov, kako da vam je postopati, kedar se vam krivica godi. Na *Štajarskem* v Ormožkem okraji zakričal je „zatiran“ Nemec, da so ga skoraj po celi Avstriji čuli, ko mu je davkarsk iztirjevalec z rudečo kapico prinesel slovensk „opomin“, da je čas zopet spolniti državljansko dolžnost in davke plačati. Kakor se čuje, je to „zatiranje nemštva“ v Ožmoškem davčnem okraji povzročil eden ondanšnjih davčnih uradnikov, ki je po zmoti namesto po nemškem „Mahuzettel“ segel po slovenskem „opominu“. Ali ste videli koliko hrupa? Ali se še spominjate, koliko vrišča so napravile ob svojem času na Štajarskem po mešanih okrajih davčne knjižice z nemško-slovenskim tiskom? Da, dobro nam je še vse v spominu in — mi molčimo. Po slovenskem Štajarju se še vedno trdim Slovincem čisto nemški pozivi, opomini, odloki, razsodbe in druge take uradne reči izročajo in vendar nihče ne kriči več o zatiranju. Navadile so se namreč naša pleča že butare, katero nosimo že toliko let, kolikor so sploh uradi stari in vendar bi ne bilo odveč, ko bi se jeli kar od kraja pritoževati, opirajoč se na član XIX temeljnih postav, kateri vsakemu narodu pravico do svojega jezika prisojuje in varuje. Potrpežljivost je lepa čednost, pa za svoje pravice potegniti se tudi ni greh.

Iz avstrijskega *Primorja* se čuje zopet obupen glas zatiranega Slovana, katerega Lah drži v svojih pesteh. Slovenci so se zbrali ondi v Katinari pri Trstu, da sklenejo 1. peticijo na slavno vladu o vpeljavi slovenskega podučnega jezika na c. kr. nemški gimnaziji v Trstu po vsih nižjih razredih; za nekatere predmete pa tudi na višji gimnaziji. 2. Pritožite se hočejo na mestni odbor gledé Tržaškega magistrata in njegovega občevarja z okoličani. Tržaški magistrat je namreč bolj laški nego laški minister Mancini sam in si v tej svoji prenapetosti misli, da mora zaradi tega tudi čisto slovenska Tržaška okolica laška postati, in ji toraj le laške dopise pošilja ter vse naredbe edino le v laščini podaja. Kar je prav, je prav in če je kedaj pod milim nebom kje kaka pritožba na svojem mestu bila, je svestno ta pritožba popolnoma opravičena. Slovenska je zemlja ob Adriji že od davnih rimskih časov semkaj, slovenska pridnost si prideluje ondi svoj vsakdanji živež, slovenski prebivalci so, ki nosijo krvavo zaslužene groše v laški Tržaški davčni urad na magistratu toraj imajo poleg te svoje dolžnosti pač tudi pravico, da se jim vsa uradna naznanila pošiljajo v slovenskem jeziku, edino jim umljivem jeziku. Primorec zná le slovenski! Da bi znali poleg maternega slovenskega jezika tudi še laščino ali nemščino ni navada, da se tu pa tam dobé ljudje, ki oboje prav dobro govoré, s to zadevo nima nič opraviti. Slovenski Primorec magistratu in državi nasproti vestno spolnuje svoje dolžnosti, naj tudi ona dva njegovih pravic ne prezirata dalje,

temveč na to gledata, da se mu priznajo. Dotinač pritožba spisala se je v slovenščini brez prevoda v kak drug jezik, kar je popolno prav, kajti če si magistrat domišlja, da mora neučen kmet njegovo laščino razumeti, smejo si okoličanski Slovenci prav po tisti pravici misliti, da jih bodo mestni učeni gospodje odborniki, ki so v šolo hodili, v slovenščini razumeli. 3. Poslednja točka je pa narodno-gospodarskega pomena. Napraviti hočejo namreč hranilno in posojilno društvo, ki bo posebno revne ondašnje Slovence podpiralo reševajoč jih iz krempļjev tistih krvosesev, pri katerih se denar za vsako reč dobi, se vé, da proti silno visokim mesečnim obrokom. Prav tako: „pomagaj si sam in pomagal ti bode Bog!“

Državni zbor sešel se bo na 4. decembra, kakor je sedaj za trdno določeno, k svojem poslednjemu zasedanju v skoraj minuli šestletni dóbi.

Nemške novine sploh, posebno pa Bismarkova „Nordd. Allg. Ztg.“ ne morejo zadosti prehvaliti državne modrosti našega državnega ministra *grofa Kalnokyja*, ki je razumel z redko nadarjenostjo svetovni mir na tako trdno stališče postaviti, da ga ne bo lahko z lepo omajati ali pa celó podreti. Nič manj občudovanja vredna zdi se jim pa njegova nadarjenost, kedar se je treba dvorljivo po diplomatični navadi izogniti raznim radovednim vprašanjem o tem in onem, katerih se o času delegacij posebno v oger-skem taboru do sedaj še ni nikdar manjkalo. Naravnost za največjo zaslugó štejejo mu pa korak, s katerim je približavši se Rusiji, Madjarom znal dokazati, da Rusi niso tako kosmati, kakor so si jih Arpadovci mislili. Grof Kalnoky razumel je v Madjarih staro sovraštvo do Rusov zatreti in na mesto tistega še skoraj celo zaupanje v tricarski shod in njega posledice obuditi, če tudi so Rusi pri tistem bili za tretje v zvezi. Koliko truda je treba marsikdaj, preden le enega človeka prepričamo o nasprotni kakovosti kakega predmeta, kakor si jo on sam predstavlja? Koliko težje je bilo pa toliko in toliko politikarjev prepričati in za-se pridobiti, da Rusi niso tako nevarni, kakor si jih Madjarji mislijo, in vendar je grof Kalnocky tudi to dosegel. On je po vsi pravici poleg izbornega državnika tudi odličen parlamentarec in taka spričevala dajejo mu tudi vsi nemški listi. Sme pač ponosen biti nanje naš minister zunanjih zadev z njim vred pa čvrsta in mogočna Avstrija, skupna domovina naša.

Vnanje države.

Polagoma se dviguje *Črnagora* kvišku na kulturni lestvi evropejski, toda dviguje se pa le! Posebno so očitni postali njeni koraki v tem oziru, od kar so si Črnogorci pridobili precej znaten kos lepega sveta ob Skadarskem jezeru ležečega, ki se celó do sinje Adrije razteza kjer ima izvrstno luko čé prav še v neotvorjenem položaji v Baru (Antivari), kateri družega ne manjka, kakor krepkega zaspipa v morje, ki bo čuval zasidrane ladije v Barski več nego 70 čevljev globoki luki. Druga morska postaja v novjšem delu Črnogore je Dulčinj, kjer se bodo s časoma v teku let napravile jako imenitne morske kopeli, kakor jih ima Nizza, Ostende in druga taka mesta. Prva luka v Baru bo Črnogorcem toraj množila narodno bogastvo po potu trgovine, ker se bo s časoma blago iz Trsta na Črnogoro namenjeno pošiljalo tjekaj preko Bara, da se ogne veliki carini, katero v Kotoru od taistega pobirajo. Druga luka bo pa narodno premoženje množila kar z gotovim denarjem, ki ga bode bolehajoči in otožni plemeniti svet ondi zdravja ali sploh razvedrenja iskajoč puščal. Kakor se trgovina na Črnigori sedaj od dné do dné razprostira, lahko rečemo, da bo mala Črnagora v teku že bodočih deset let čisto ves drug obraz dobila. Tudi za živež jim ne bo šla nič več tako trda, kajti ravan okoli Ska-

manj iz telesnih reči. Tako tedaj lahko vidiš, da tudi Platon je smatral lepoto za predmet razuma. Vsakdo namreč prizná, da ideje ne more pojeti, kakor duh ali razum, ako je toraj lepota ideja prešinjajoča vse stvari mora biti le razumu pravi predmet. In veš, kako drugje Platon opredeli lepoto? „Pulchrum est splendor veri“. Ni treba ti predlagati, dobro razumeš. A „verum“, resnično, je predmet našemu razumu, kakor dobro predmet volji. Ako je tedaj lepo odsev resnice, prave lepote ne moremo pojeti kakor z razumom. Zatoraj je pa posebno srdito one pobijal, ki so mislili, da se zamore lepota pojeti s čuti in da je le to lepo, kar čutom ugaja. Pravo lepoto zamore doseči le spoznajoči duh, recimo duša z razumom.

M. Ali odobrujete tedaj Platonov nauk o idejah?

J. Popolnoma se vé da ne, a v njem je veliko resničnega, veliko več, kakor se navadno misli.

M. In kar pravi o ideji lepega?

J. Tudi to je vsekako vzvišeno in vredno občudovanja. Priporočal bi vsem leposlovcem in umetnikom posebno pa novjšim, ki najvišjo lepoto iščejo v materiji, naj bi si dobro zapomnili Platonov nauk o lepoti. Pred vsem pa mislim, da Platon, kolikor

ima resnice v tem nauku, po vsem potrjuje, kar sem jaz do zdaj razpravljaj o lepem.

M. Kako to?

J. Ker pravi, da je lepota ideja.

M. Tedaj se zlagate z njegovo idejo lepega?

J. Da in ne. Take veljave idejam in tako tudi ideji lepega ne priznavam kakor Platon, ki je svojim idejam dal neko božjo bitnost in moč, tako da so one prav za prav stvarjajoči početek in vir vsem rečem. Ne, ideje nimajo samo svojega neodvisnega bitja; ideja je le nekaj v mislečem umu, brez tega ni nič; in ako natančneje govorimo, ideja je čin mislečega uma.

M. In ni tedaj Platon prav učil, trdé, da so vse reči, da je cel svet stvarjen po idejah, da je vse živ izraz ali odsev večnih idej?

J. Prav je učil, a to je bilo napačno, da si je one ideje mislil samostojne, da si je izdelal celo kraljestvo božjih idej.

M. In te ideje bi bil moral iskati?

J. V mislečem umu.

M. In ta um?

J. V stvarniku.

M. Tako tedaj niso Platonove ideje drugega kakor misli?

J. Ktere je imel Bog od vekomaj o svetu in

vseh rečeh. Kakor vsako razumno bitje, je tudi Bog pred mislil in po teh mislih vse stvaril, tako, da so misli Božje ali ideje izražene v stvarih, kakor je misel umetnikova upodobljena v umotvoru, katerega je izdelal.

M. Tedaj je vendar od onih Božjih idej nekaj v stvarih?

J. Ničesa ne, one so cele v Bogu, kakor pred stvarjenjem, tako tudi po stvarjenji; stvarjem je vtisnena le njihova podoba, kakor je zvonu, katerega vlijó, vtisnena podoba njegovega modela, a model tudi potem ko je zvon po njem vlit, ostane isti kakor pred, ako prav je vtisnil svojo podobo zvonovi materiji.

M. In kako sodite po tem takem o Platonovi ideji lepega?

J. Platon je učil, da ta ideja ko samolastno bitje prešinja vse reči, tako da je v vseh ena in ista ideja lepote, ali ena in ista lepota, ktera pa iz enih reči popolnše iz drugih manj popolnoma od-seva.

M. In to je tedaj napačno?

J. Napačno, ker prvič, kakor druge ideje, tako tudi ta nima samolastnega bistva, ampak je le v Bogu, v božjem razumu.

M. Kako si pa mislite v Bogu ovo idejo?

darskega jezera preskrbljuje jih za potrebo z žitom, kakor je kuruza, rž in oves.

Kake da so politične razmere na Nemškem, ali z drugimi besedami, kako da so Prusi in pruska „pickelhauba“ priljubljeni, dokazujejo nam napori posamičnih pruskemu kralju in sedanjemu nemškemu vladarju Viljemu podložnih knezov, da bi se **Braunschweig** ne polastila Prusija, kakor je ona to z drugimi nemškimi državami storila, temveč da bi se pravice vojvode Ernesta Avgusta Kumberlandskega, če tudi sedaj počivajo, ne vničile za večne čase, temveč, da se omenjeni vojvoda taistih le zbog neugodnih razmer posluževati ne more. Prvi ugovor proti uničenju dednih pravic Kumberlandovih napovedala je Bavarska in za to se bode še tu pa tam ktera oglašila. Naj se prikriva, zamazuje in maši kolikor hoče, Prusov Nemci sami ne marajo in bodo skušali, da se jih bodo pri prvi priložnosti otrsli. Sicer pa tudi železni kanceler sam vrlo za to skrbi, da se zopnost vedno povečuje, namesto da bi se zmanjševala. On pravi namreč, da naravnost povedano, vojvoda Kumberlandski do Braunschweigskega vojvodstva nima nikake pravice in če bi jo prav imel, je taista postranskega pomena pri sedanjih političnih razmerah. Cesar Viljem je neki tudi popolno njegove misli, kar ni čuda, kajti cesar Viljem se je že zdavnej odvalil sam za-se misliti, temveč vedno le z Bismarckovo glavo misli. Princ-naslednik je pa menda ravno nasprotnih misli in pravi, da bi ne oziraje se na politiko, pred vsem moralo določiti se pravno stališče dednega prava v omenjenem vojvodstvu; sлага se pa z obema v tem, da bi vojvoda Kumberlandskega politične razmere k večem le za sedaj ovirati vtegnile gledé nastopa svoje dedšine. Kakor se vidi, je pri Bismarcku še vedno v veljavi, da sila pravico preganja. Kaj je možu, ki je že toliko nedolžne krvi prelil, za peščico pravice ali krivice, če mu ta za njegove namene služi? — Ožje volitve so se, kolikor je dosedaj znano, zvršile skoraj povsod enakomerno. Centrum ima sedaj 103, konservativci 69, državna stranka 31, narodno liberalci 45, prostomišljaki 49, Poljaki 16, demokratje 6, socialisti 19, Alzacijani 14 in Danci 1 poslanca v državnem zboru.

Priprave za revolucijo na **Ruskem** nikakor niso še ponehale in anarhistov je temveč, čemveč jih pozapró in pomoré! Ti ljudje so kakor gobe. Kjer enega vjamejo, stopita dva na njegovo mesto. In celó po višjih krogih zajedel se je ta človeški družbi silno nevaren strup tako, da ga ondi ne bo več moč zatreti. 17.000 rubljev imajo že zopet nabranih za podporo nihilistov in nabor tistih, ki še postati hočejo. Izvrševalni odbor pravi, da neče anarhije, pač pak se bo potrudil na vso moč, sedajni vladi vrat zaviti. Da se mu pa to posreči, treba bo vse nezadovoljneže za-se pridobiti, ki živé po državi, v vojski in po poljskih pokrajinah. Res je, da imajo razne namene, ker so toliko različni med saboj udje nezadovoljnežev, toda v enem se čudovito vjemajo, in to je misel, na prekuc sedanje vlade! Da se na Ruskem vse pripravlja na „leto 1848“, kakor ga je zapadna Evropa tedaj doživela in iz taistega prevrata leto pozneje pomlajena vstala oprostivši se verig in strši okove, ki so jo žulile na duhu in telesu, je očitno in poprej tudi ne bo zopet miru, dokler velikansk naroden pretres ne očisti ondi zastprunega in okuženega zraku.

Pogoji, na katerih misli Francoski minister Ferry s **Kitajci** skleniti pogodbo miru so: 1. Da se kitajski vojaki iz Tonkina popolno umaknejo. 2. Da bodo Francozi Longson zasedli. Longson je namreč pogorsko mesto v severnem Tonkingu, nedaleč od kitajske meje. 3. Da bodo Francozje zasedli popolnoma otok Formosa za toliko časa, da se vredi pogodba sklenjena v Tiensinu; nasproti temu se pa

J. V Bogu? V njem ona ne more biti nič kaj posebnega, kar bi se realno ločilo od njegovega bitja, ker v njem je absolutna enovitost, misliti mu je biti in biti pa misliti, tako tudi ideja, ki je v nas čin spoznajočega duha, je v Bogu eno in isto z njegovim bistvom, njegovo mišljenje je njegovo bistvo.

M. Kako to?

J. Eno in isto absolutno enovito bitje božje v kolikor je ali eksistira, zove se resnično, ker zamore kot tako biti predmet spoznajočemu duhu, v kolikor je samemu sebi zadnji in edini namen, zove se dobro, ker zamore kot tako biti predmet volji, v kolikor je pa absolutna enota, ki se dá posneti po neskončno brezštevilnih bitjih, katerih vseh je ono neskončno nevsahljivi vir, imenuje se lepo, ker kot tako zamoremo biti predmet dopadenju. Zatoraj kaj je lepota v Bogu? Njegovo bitje, ali on sam, v kolikor ugledan ali spoznan mika ali dopade, dopade pa zato ker v njem se spozná neskončno različnost vseh mogočih bitij v absolutni enoti.

M. In v stvarih se ta božja lepota nikako ne nahaja?

J. Tudi v stvarih nekako, v kolikor jim jo je Bog kot njihov stvarnik vtisnil ali uporabil.

(Dalje prih.)

Francoska odpove indemnitetni svoti. Nada toraj bi bila, da se bo mir napravil. Kljubu temu pa vendar le vsi zmernej francoski časniki svetujejo, naj se odpošlje v Tonkin pomoč, o kateri smo v soboto pisali, da si Kitajci morda ne premislijo in Francozom ne napravijo zopet kake sitnosti, kakoršna je bila ona pri Long-Keju, kjer se v neki soteski skriti Kitajci, Francoske vojske nič hudega sluteče napadli in skoraj do poslednjega moža pobili.

Izvirni dopisi.

Od Kolpe, 14. novembra. V „Slovenec“, dné 11. novembra 1884, št. 260 dokazuje g. dopisnik sestavka „Nekaj o naših šolah“, razne stvari in razmotrava važne šolske zadeve, ktere se tu in tam v naši domovini godé. Med drugim omenja tudi odloka visocega c. kr. deželnega šolskega sveta, vsled kterega se je dovolil dvem dvorazrednim ljudskim šolam poldnevni poduk, tudi v drugem razredu, t. j., da se III. in IV. oddelek vsak posebej podučujeta. Gospod dopisnik dalje pravi, da je verouku premalo ur odmenjenih v tako razdeljeni dvorazredni šoli, kar ima tudi popolnoma prav, kajti po eno uro za prvi in drugi oddelek, t. j., prvi razred je res premalo za toliko važen predmet, ali vendar se tudi temu lahko v okom pride, in se temu brez posebnega truda pomaga; in to na sledeči skušeni način.

Pri sestavi učnega načrta, ktero nalogo mora po ukazu slavnih c. kr. okrajnih šolskih svetov vsako leto šolski vodja izvršiti, in sestavljeni učni načrt ali razdelitev ur za celi teden imenovani oblastniji v potrjenje poslati, naj se tudi na želje dotičnega gospoda kateheta, ki je većinoma gosp. župnik, ozira. Ako želi gosp. katehet v vsakem razredu po štiri ure, t. j., v vsakem oddelku po dve uri verouk podučevati, je temu lahko vstreči, ako se šolski poduk pri prvem in drugem oddelku za eno uro na teden podaljša, in s takim podaljšanjem se nikaka krivica ne zgodi drugim predmetom, ker imajo vse eno postavno določeno število ur, in za verouk se pridobi po eno uro več v vsakem oddelku. In tako sestavljeni učni načrt gotovo slavní c. kr. okrajni šolski svet potrdi, ker to ni nič nepostavnega. Izgovor bi bil lahko, da pa otroci preveč časa v šoli sedé — ali tak izgovor bil bi le smešen, ker pri razdeljenem poduku v dvorazredni ljudski šoli so otroci razdeljeni v 4 oddelke in sicer hodi v I. razred dopoldan II., a popoldan I. oddelek; v II. razred pa dopoldan IV., popoldan pa III. oddelek; nijedenkrat ne sedé tudi s podaljšanjem otroci čez tri ure v šoli, kar pa ni veliko, in se lahko prestane. Saj kjer je celodnevni poduk, morajo še po več časa v šolskih sobah sedeti.

Sicer pa se doseže lahko ena ali druga stvar, ako je sloga med učiteljstvom šole, naj si bodo posvetnega ali duhovskega stanú, ker le v slogi je moč in napredek. Saj v prvi vrsti morata duhovnik in učitelj ledino orati, in v prijateljstvu za skupni napredek naroda delati, eden drugega morata podpirati in si pripomoči, in ako se tako dela, doseže se gotovo svoj namen v najvišji stopinji.

Konečno pa še rečem: Bog nas obvaruj razpora med prečastito duhovščino in učiteljstvom na Kranjskem, ker to bila bi gotovo globoka rana za učitelje, posebno pa na deželi, kajti naš kmet je katoličan, in še, hvala Bogu, nepopačen in spoštuje svoje duhovne pastirje in tudi zveste katoliške učitelje, ako niso si poslednji v razporu med seboj. Bog!

Iz Krke, 13. nov. (Ogenj. Letina. Mnogotero.) Pol ure od Krke proti Žužemberku ste vasi Velike in Male Lese, na vsakem bregu Krke ena. Nekaj čez deset let je, kar ste obe vasi skoraj do čistega pogoreli, in zdaj ste te dve vasi od ognja po vrsti zadeti. Lansko spomlad so pogoreli v Velikih Lesah štirje gospodarji, letošnje spomlad je pogorel v Malih Lesah en gospodar, in pretečeni ponedeljek, t. j. 10. novembra nas je zopet ogenj prestrašil; gorelo je v Malih Lesah. Pogorel je Škerlakov pod. Zgorela mu je vsa klaja. Zavarovan je bil za neki mali znesek: bolje nekaj, kakor nič. Hitri pomoči se je zahvaliti, da ni ogenj na bližnje poslopja segel. Posebno hvalevredno so se obnašali Fužinarji od Zagrada in pripomogli ogenj pogasiti; domači so radi prestrašeni in vsaki gleda na svojo streho.

Hvalevredno so naši Krčanje pri takih nesrečah, ker radi in urno drug drugemu pomagajo. Nima pogorelec lesa, rad dá vsaki kako smreko, hitro spe-

ljejo potreben les, ne da bi bilo treba veliko prositi, in tako se škoda poravná.

Letino imamo srednjo, vendar v primeri z drugimi kraji še precej dobro. Kdor je pridno delal in je varčen, mu potrebnega živeža ne bo manjkalo.

Drugi teden bomo imeli srenjsko volitev. Splošnja želja je, da ostane prejšnji soseskeni zastop. Celo triletno dōbo ni bilo slišati nikakoršne pritožbe čez soseskino gospodarstvo, nasproti pa splošna zadovoljnost. Enako tudi vsa srenja želi, da dosedanji župan Janez Skubic iz Oslice še dalje županstvo prevzame, če tudi že šest let županuje. Maloktera soseska se tako ceno oskrbuje, kakor naša. Zadnje leto nismo imeli nikakoršnega soseskinega priklada, in če je ktero leto, je tako majhen, da se ne čuti. Želeti bi bilo vsem srenjam, da bi bilo v njih tako mirno, kakor pri nas. Nikdar ni v soseskinem zboru razžaljive besede. Bog nam ohrani tudi zanašprej ljubi mir!

Težko breme nam je cesta. Čez Krko se veliko več vozi, kakor po veliki cesti čez Višnjo goro. Da toliko vožnje in tako težkih vozov cesto hitro zdela, se samo po sebi umé. In to cesto mora kmet nasipati, ki je sicer ne vidi, razun, kadar jo posiplje. Upanje imamo, da se bo to predručilo, ako se spominjamo, kar je letos slavní deželni zbor zavoljo te ceste naročil. Da bi se le skoraj to breme kmetu odvzelo!

Iz Jesenic, 16. novembra. Dragi „Slovenec“! Malokdaj dojde ti iz naše doline kako poročilo in tudi danes ti nimam prav nič veselega poročati. Res prav žalostna je novica, ki mi je potisnila però v roko. Zgodila se je bila v četrtek-večer. V petek zjutraj našli smo namreč našega kovača, ki je bil iz Kroke doma, v svoji krvi ležati. Imel je globoko prerezan vrat, poleg njega na postelji je pa britev ležala. Kakor vse kaže, umoril se je mož v svoji pijanosti sam, kajti silno je bil zaljubljen v smrdljivo žganje iz špirta in vode napravljeno. Navado je imel, vsak večer po toliko šnopsa popiti, da se je vpijanil od njega in tako vsi pravijo, da ga je žganje, to nesrečno žganje spravilo iz tega sveta. Moj Bog, kedaj se nam bo pač na bolje obrnilo! Bog daj, da bi se skoraj potrdila modra postava v letošnjem deželnem zboru sklenjena, po kateri se bo prepovedalo točiti kužno žganje špiritovo, ki je že toliko ljudi v tako nesrečnem položaji iz tega sveta spravilo. Če bi kranjski deželni poslanci ne bili prav nič drugega dobrega storili, kakor da so to postavo sklenili, moral bi jim že naš narod hvaležen biti, kajti rešila ga bo gmotnega in duševnega pogina.

Rojak.

Domače novice.

(**Intronizacija**) premil. knezo-škofa Ljubljanskega, dr. Jakoba Misije, bo na god čistega spočetja M. D. na 8. decembra v tukajšnji stolni cerkvi.

(**Veterani**) imeli so včeraj slovesno službo božjo pri sv. Jakobu z godbo. Praznovali so god kumice svojega prapora presvitle cesarice Elizabete.

(**Umrl je**) g. Adolf Stampfl, c. kr. davkonik pokoji, v nedeljo zjutraj ob ½ 5. uri. Pogreb. izšel. danes popoldne.

(**Šišenska čitalnica**) priredila je ju. Vidiš toraj, lerji večerno zabavo z igro, godbo ideja in le toliko stori so bili napolnjeni, igralo se stvari, kolikor vgle in pelo tudi. Ideja je pa

(**Današnji veliki somenj**) in kot tako je ne more dober, kar je bil tudi lahkatorej pa tudi ne more v jeseni na konji; v hram čutom, ampak le mislesurovine, v hlevu lepo re kaj drobiža. V takem f lahko razumem, koliko ressomenj podati. Prav d nauk o ideji lepega.

nenino, kožuhi in drto, da iz vseh reči odseva res in podplatarje so lesar ne more pojeti čut, a natrgovine z železnijrešinja vse reči ena in ista ideja Marsikdo si je k in ista lepota. Napačno tudi, kakor in nikdar ne f da je ta ideja nekaj samolastnega, zopet pripravlj vsaka reč je sicer lepa, ker ni je reči, preskrbel s bila stvarjena od Boga, a Bog stvarja klati presl po svojih idejah; toda vsaka reč ima hlev, kje pota, kakor ima svoje jestvo, zatoraj je tudi šla je za-se lepa več ali manj, kakor je jestvo njeno kam ali manj sovršeno.

se M. Tako tedaj ne moremo govoriti o lepoti, le, er ni ideje?

ki J. Nikako ne.

č

denarjev, kajti malo je takih, ki bi si pritožbo vedeli sami napraviti, zlasti tedaj, če je prvi ugovor ali priziv bil ovržen. Največkrat so dolžniki prisiljeni pri advokatih in notarjih pomoči iskati.

Pričakovali smo toraj, da bo nova pristojbinska postava državnemu zboru predložena, skušala odstraniti dosedanje sitnobe in preoblaganja in skrbela za izvrševanje pristojbinskih določb v smislu postave in blagozakonija. Toda temu ni tako. Velikoveč nova pristojbinska postava žuga z novimi bremenami, zlasti že dosta preobloženim manjšim posestnikom.

Na to se je bilo mislilo, ko je 60. občni zbor c. kr. kmetijske družbe štajarske svojemu centralnemu odboru naložil delati na to, da se imenovana nova pristojbinska postava v državnem zboru sklene tako, da ne bo preoblagala davkoplačevalcev kakor dosedanja.

Izvrševajoč ta nalog odposlal je centralni odbor peticijo ali prošnjo obema zbornicama državnega zbora, kjer se povdarja, da pristojbine povzvišati in davkoplačevalce še bolj oblagati nikakor ne kaže; velikoveč bi želeli bilo olajšav, ako nečemo, da nam zemljišni posestniki, osobito manjši, celó ne propadejo; prosi se toraj, naj se sedanji novi črtež pristojbinske postave ves zavrže ter se naj ustavnim potom dela na to, da se izpremenijo tiste točke v pristojbinski postavi od 9. febr. in 2. avg. 1850, zaradi katerih se davkoplačevalci preoblagajo. Ob enem se naj dotičnim uradom naloži, da bodo postavili v smislu pravičnosti in blagozakonije tolmačili in rabili.

Kot zeló velika sitnost smatra se pri sedaj veljavni pristojbinski postavi, da računijo pristojbino od prenosbe nepremakljivih imovin po predaji, zamenitvi, juterni, nagodbi, poravnavi, izjavi itd. med otroci in stariši ravno tako, kakor če bi se vršile med ljudmi, ki si niso nič v rodu, namreč po stopnjah od 2 do 5 let s 1% do 3½%. Tako računiti pristojbine utegne primerno biti in ne nasprotno pravici in blagozakoniji, če se prenosbe vršijo med živimi in takošnimi, ki si niso v rodu, ter bi znala še dalje veljati. Vendar za prenosbe med stariši in otroci je tako pristojbine računiti vsekako preveč. Tukaj bi naj po stopnjah let le ½% do 1½% računili, kakor je navada bila do l. 1870 računiti pristojbino od prenosbe imovin vsled smrti.

Kadar starši otroku prodajo posestvo, izgovorijo si vrhu kupnine še oskrbovanje do smrti ali kakšen vžitek. Sedaj pa vcenijo vrednost tega vžitka, pri-taknejo kupnini ter od vsega računijo pristojbino, ne gledé na to, da je sedaj otrok predrago prevzel posestvo. Zlasti je to resnično na deželi pri kmetijskih posestvih, kjer otrok navadno draže prevzame posestvo, kakor če bi je bil kupil. To se pokaže na dan, ako pride do eksekutivne prodaje. Starši navadno zgubijo svoj vžitek, ker se ni toliko svota dobila za posestvo pri dražbi, kolika je veljala uradu za pod-lago, ko je računil pristojbino. V takošnih slučajih bi naj le prava vrednost posestva se ocenjevala ter samo od nje računile pristojbine.

Otroci navadno ne prejemajo posestev od starišev tako, da bi vzajemno in vkup gospodarili. Zato se jim mora na prosto voljo dati, da se porazumejo

med seboj, kaj hoče vsakteri prevzeti, osobiti če stariši niso določili glavnega dediča. Tukaj je toraj slučaj prenosbe imetja za primer smrti in bi se pristojbina smela računiti le po ½% do 1½%. Toda tako ne računijo, ampak le onemu, ki prevzame posestvo, vsem sodedičem pa po 1% do 3½%, kakor če bi si bili posestvo kupili, a ne podedovali.

(Konec prih.)

Politični pregled.

V Ljubljani, 17. novembra.

Notranje dežele.

Slovenci, učite se od svojih nasprotnikov, kako da vam je postopati, kečar se vam krivica godi. Na *Štajarskem* v Ormožkem okraji zakričal je „zatiran“ Nemec, da so ga skoraj po celi Avstriji čuli, ko mu je davkarsk iztirjevalec z rudečo kapico prinesel slovensko „opomin“, da je čas zopet spolniti državljansko dolžnost in davke plačati. Kakor se čuje, je to „zatiranje nemštva“ v Ormožkem davčnem okraji provzročil eden ondašnjih davčnih uradnikov, ki je po zmoti namesto po nemškem „Mahnzettel“ segel po slovenskem „opominu“. Ali ste videli koliko hrupa? Ali se še spominjate, koliko vrišča so napravile ob svojem času na Štajarskem po mešanih okrajih davčne knjižice z nemško-slovenskim tiskom? Da, dobro nam je še vse v spominu — mi molčimo. Po slovenskem Štajarju se še vedno trdim Slovincem čisto nemški pozivi, opomini, odloki, razsodbe in druge take uradne reči izročajo in vendar nihče ne kriči več o zatiranju. Navadile so se namreč naša pleča že butare, ktero nosimo že toliko let, kolikor so sploh uradi stari in vendar bi ne bilo odveč, ko bi se jeli kar od kraja pritoževati, opirajoč se na član XIX temeljnih postav, kateri vsakemu narodu pravico do svojega jezika prisojuje in varuje. Potrpežljivost je lepa čednost, pa za svoje pravice potegniti se tudi ni greh.

Iz avstrijskega *Primorja* se čuje zopet obupen glas zatiranega Slovana, kterege Lah drži v svojih pesteh. Slovenci so se zbrali ondi v Katinari pri Trstu, da sklenejo 1. peticijo na slavno vladu o vpeljavi slovenskega podučnega jezika na c. kr. nemški gimnaziji v Trstu po vsih nižjih razredih; za nektare predmete pa tudi na višji gimnaziji. 2. Pritožite se hočejo na mestni odbor gledé Tržaškega magistrata in njegovega občevarja z okoličani. Tržaški magistrat je namreč bolj laški nego laški minister Mancini sam in si v tej svoji prenapetosti misli, da mora zaradi tega tudi čisto slovenska Tržaška okolica laška postati, in ji toraj le laške dopise pošilja ter vse naredbe edino le v laščini podaja. Kar je prav, je prav in če je kedaj pod milim nebom kje kaka pritožba na svojem mestu bila, je svestno ta pritožba popolnoma opravičena. Slovenska je zemlja ob Adriji že od davnih rimskih časov semkaj, slovenska pridnost si prideluje ondi svoj vsakdanji živež, slovenski prebivalci so, ki nosijo krvavo zaslužene groše v laški Tržaški davčni urad na magistratu toraj imajo poleg te svoje dolžnosti pač tudi pravico, da se jim vsa uradna naznanila pošiljajo v slovenskem jeziku, edino jim umljivem jeziku. Primorec zná le slovenski! Da bi znali poleg maternega slovenskega jezika tudi še laščino ali nemščino ni navada, da se tu pa tam dobé ljudje, ki oboje prav dobro govoré, s to zadevo nima nič opraviti. Slovenski Primorec magistratu in državi nasproti vestno spolnuje svoje dolžnosti, naj tudi ona dva njegovih pravic ne prezirata dalje,

temveč na to gledata, da se mu priznajo. Dotinač pritožba spisala se je v slovenščini brez prevoda v kak drug jezik, kar je popolno prav, kajti če si magistrat domišljuje, da mora neučen kmet njegovo laščino razumeti, smejo si okoličanski Slovenci prav po tisti pravici misliti, da jih bodo mestni učeni gospodje odborniki, ki so v šolo hodili, v slovenščini razumeli. 3. Poslednja točka je pa narodno-gospodarskega pomena. Napraviti hočejo namreč hranilno in posojilno društvo, ki bo posebno revne ondašnje Slovence podpiralo reševajoč jih iz krempljev tistih krvosesev, pri katerih se denar za vsako reč dobi, se vé, da proti silno visokim mesečnim obrokom. Prav tako: „pomagaj si sam in pomagal ti bode Bog!“

Državni zbor sešel se bo na 4. decembra, kakor je sedaj za trdno določeno, k svojem poslednjemu zasedanju v skoraj minuli šestletni dobi.

Nemške novine sploh, posebno pa Bismarkova „Nordd. Allg. Ztg.“ ne morejo zadosti prehvaliti državne modrosti našega državnega ministra *grofa Kalnokyja*, ki je razumel z redko nadarjenostjo svetovni mir na tako trdno stališče postaviti, da ga ne bo lahko z lepo omajati ali pa celó podreti. Nič manj občudovanja vredna zdi se jim pa njegova nadarjenost, kečar se je treba dvorljivo po diplomatični navadi izogniti raznim radovednim vprašanjem o tem in onem, katerih se o času delegacij posebno v oger-skem taboru do sedaj še ni nikdar manjkalo. Naravnost za največjo zaslugo štejejo mu pa korak, s katerim je približavši se Rusiji, Madjarom znal dokazati, da Rusi niso tako kosmati, kakor so si jih Arpadovci mislili. Grof Kalnoky razumel je v Madjarih staro sovražstvo do Rusov zatreti in na mesto tistega še skoraj celo zaupanje v tricarski shod in njega posledice obuditi, če tudi so Rusi pri tistem bili za tretje v zvezi. Koliko truda je treba marsikdaj, preden le enega človeka prepričamo o nasprotni kakovosti kakega predmeta, kakor si jo on sam predstavlja? Koliko težje je bilo pa toliko in toliko politikarjev prepričati in za-se pridobiti, da Rusi niso tako nevarni, kakor si jih Madjarji mislijo, in vendar je grof Kalnoky tudi to dosegel. On je po vsi pravici poleg izbornega državnika tudi odličen parlamentarec in taka spričevala dajejo mu tudi vsi nemški listi. Sme pač ponosen biti nanje naš minister zunanjih zadev z njim vred pa čvrsta in mogočna Avstrija, skupna domovina naša.

Vnanje države.

Polagoma se dviguje *Črnagora* kvišku na kulturni lestvi evropejski, toda dviguje se pa le! Posebno so očitni postali njeni koraki v tem oziru, od kar so si Črnogorci pridobili precej znaten kos lepega sveta ob Skadarskem jezeru ležečega, ki se celó do sinje Adrije razteza kjer ima izvrstno luko če prav še v neotvorjenem položaji v Baru (Antivari), kateri družega ne manjka, kakor krepkega zaspisa v morje, ki bo čuval zasidrane ladije v Barski več nego 70 čevljev globoki luki. Druga morska postaja v novejšem delu Črnogore je Dulčinj, kjer se bodo s časoma v teku let napravile jako imenitne morske kopeli, kakor jih ima Nizza, Ostende in druga taka mesta. Prva luka v Baru bo Črnogorcem toraj množila narodno bogastvo po potu trgovine, ker se bo s časoma blago iz Trsta na Črnogoro namenjeno pošiljalo tjekaj preko Bara, da se ogne veliki carini, ktero v Kotoru od taistega pobirajo. Druga luka bo pa narodno premoženje množila kar z gotovim denarjem, ki ga bode bolehajoči in otožni plemeniti svet ondi zdravja ali sploh razvedrenja iskajoč puščal. Kakor se trgovina na Črnigori sedaj od dné do dné razprostira, lahko rečemo, da bo mala Črnagora v teku že bodočih deset let čisto ves drug obraz dobila. Tudi za živež jim ne bo šla nič več tako trda, kajti ravan okoli Ska-

manj iz telesnih reči. Tako tedaj lahko vidiš, da tudi Platon je smatral lepoto za predmet razuma. Vsakdo namreč prizná, da ideje ne more pojeti, kakor duh ali razum, ako je toraj lepota ideja prešinjajoča vse stvari mora biti le razumu pravi predmet. In veš, kako drugje Platon opredeli lepoto? „Pulchrum est splendor veri“. Ni treba ti predlagati, dobro razumeš. A „verum“, resnično, je predmet našemu razumu, kakor dobro predmet volji. Ako je tedaj lepo odsev resnice, prave lepote ne moremo pojeti kakor z razumom. Zatoraj je pa posebno srdito one pobijal, ki so mislili, da se zamore lepoto pojeti s čuti in da je le to lepo, kar čutom ugaja. Pravo lepoto zamore doseči le spoznajoči duh, recimo duša z razumom.

M. Ali odobrujete tedaj Platonov nauk o idejah?

J. Popolnoma se vé da ne, a v njem je veliko resničnega, veliko več, kakor se navadno misli.

M. In kar pravi o ideji lepega?

J. Tudi to je vsekako vzvišeno in vredno občudovanja. Priporočal bi vsem leposlovcem in umetnikom posebno pa novejšim, ki najvišjo lepoto iščejo v materiji, naj bi si dobro zapomnili Platonov nauk o lepoti. Pred vsem pa mislim, da Platon, kolikor

ima resnice v tem nauku, po vsem potrjuje, kar sem jaz do zdaj razpravljaj o lepem.

M. Kako to?

J. Ker pravi, da je lepota ideja.

M. Tedaj se zlagate z njegovo idejo lepega?

J. Da in ne. Take veljave idejam in tako tudi ideji lepega ne priznavam kakor Platon, ki je svojim idejam dal neko božjo bitnost in moč, tako da so one prav za prav stvarjajoči početek in vir vsem rečem. Ne, ideje nimajo samo svojega neodvisnega bitja; ideja je le nekaj v mislečem umu, brez tega ni nič; in ako natančneje govorimo, ideja je čin mislečega uma.

M. In ni tedaj Platon prav učil, trdé, da so vse reči, da je cel svet stvarjen po idejah, da je vse živ izraz ali odsev večnih idej?

J. Prav je učil, a to je bilo napačno, da si je one ideje mislil samostojne, da si je izdelal celo kraljestvo božjih idej.

M. In te ideje bi bil moral iskati?

J. V mislečem umu.

M. In ta um?

J. V stvarniku.

M. Tako tedaj niso Platonove ideje drugega kakor misli?

J. Ktere je imel Bog od vekomaj o svetu in

vseh rečeh. Kakor vsako razumno bitje, je tudi Bog pred mislil in po teh mislih vse stvaril, tako, da so misli Božje ali ideje izražene v stvarih, kakor je misel umetnikova upodobljena v umotvoru, kterege je izdelal.

M. Tedaj je vendar od onih Božjih idej nekaj v stvarih?

J. Ničesa ne, one so cele v Bogu, kakor pred stvarjenjem, tako tudi po stvarjenji; stvarjem je vtisnena le njihova podoba, kakor je zvonu, kterege vlijó, vtisnena podoba njegovega modela, a model tudi potem ko je zvon po njem vlit, ostane isti kakor pred, ako prav je vtisnil svojo podobo zvonovi materiji.

M. In kako sodite po tem takem o Platonovi ideji lepega?

J. Platon je učil, da ta ideja ko samolastno bitje prešinja vse reči, tako da je v vseh ena in ista ideja lepote, ali ena in ista lepota, ktera pa iz enih reči popolniše iz drugih manj popolnoma odseva.

M. In to je tedaj napačno?

J. Napačno, ker prvič, kakor druge ideje, tako tudi ta nima samolastnega bistva, ampak je le v Bogu, v božjem razumu.

M. Kako si pa mislite v Bogu ovo idejo?

darskega jezera preskrbljuje jih za potrebo z žitom, kakor je kuruza, rž in oves.

Kake da so politične razmere na Nemškem, ali z drugimi besedami, kako da so Prusi in pruska „pickelhauba“ priljubljeni, dokazujejo nam napori posamičnih pruskemu kralju in sedanjemu nemškemu vladarju Viljemu podložnih knezov, da bi se **Braunschweig** ne polastila Prusija, kakor je ona to z drugimi nemškimi državami storila, temveč da bi se pravice vojvode Ernesta Avgusta Kumberlandskega, če tudi sedaj počivajo, ne vničile za večne čase, temveč, da se omenjeni vojvoda taistih le zbog neugodnih razmer posluževati ne more. Prvi ugovor proti uničenju dednih pravic Kumberlandovih napovedala je Bavarska in za to se bode še tu pa tam ktera oglašila. Naj se prikriva, zamazuje in maši kolikor hoče, Prusov Nemci sami ne marajo in bodo skušali, da se jih bodo pri prvi priložnosti otresli. Sicer pa tudi železni kancler sam vrlo za to skrbi, da se zoprnost vedno povečuje, namesto da bi se zmanjševala. On pravi namreč, da naravnost povedano, vojvoda Kumberlandski do Braunschweigskega vojvodstva nima nikake pravice in če bi jo prav imel, je taista postranskega pomena pri sedanjih političnih razmerah. Cesar Viljem je neki tudi popolno njegove misli, kar ni čuda, kajti cesar Viljem se je že zdavnaj odvadil sam za-se misliti, temveč vedno le z Bismarkovo glavo misli. Princ-naslednik je pa menda ravno nasprotnih misli in pravi, da bi ne oziraje se na politiko, pred vsem moralo določiti se pravno stališče dednega prava v omenjenem vojvodstvu; slaga se pa z obema v tem, da bi vojvoda Kumberlandskega politične razmere k večem le za sedaj ovirati vtegnile gledé nastopa svoje dedšine. Kakor se vidi, je pri Bismarku še vedno v veljavi, da sila pravico preganja. Kaj je možu, ki je že toliko nedolžne krvi prelil, za peščico pravice ali krivice, če mu ta za njegove namene služi? — Ožje volitve so se, kolikor je dosedaj znano, zvršile skoraj povsod enakomerno. Centrum ima sedaj 103, konservativci 69, državna stranka 31, narodno liberalci 45, prostomisljaki 49, Poljaki 16, demokratje 6, socialisti 19, Alzacijani 14 in Danci 1 poslanca v državnem zboru.

Priprave za revolucijo na **Ruskem** nikakor niso še ponehale in anarhistov je temveč, čemveč jih pozapró in pomoré! Ti ljudje so kakor gobe. Kjer enega vjamejo, stopita dva na njegovo mesto. In celó po višjih krogih zajedel se je ta človeški družbi silno navaren strup tako, da ga ondi ne bo več moč zatreti. 17.000 rubljev imajo že zopet nabitih za podporo nihilistov in nabor tistih, ki še postati hočejo. Izvrševalni odbor pravi, da neče anarhije, pač pak se bo potrudil na vso moč, sedanji vladi vrat zaviti. Da se mu pa to posreči, treba bo vse nezadovoljneže za-se pridobiti, ki živé po državi, v vojski in po poljskih pokrajinah. Res je, da imajo razne namene, ker so toliko različni med saboj udje nezadovoljnežev, toda v enem se čudovito vjemajo, in to je misel, na prekuc sedanje vlade! Da se na Ruskem vse pripravlja na „leto 1848“, kakor ga je zapadna Evropa tedaj doživela in iz taistega prevrata leto pozneje pomlajena vstala oprostivši se verig in strši okove, ki so jo žulile na duhu in telesu, je očitno in poprej tudi ne bo zopet miru, dokler velikansk narodni pretres ne očisti ondi zastprunega in okuženega zraku.

Pogoji, na katerih misli Francoski minister Ferry s **Kitajci** skleniti pogodbo miru so: 1. Da se kitajski vojaki iz Tonkina popolno umaknejo. 2. Da bodo Francozi Longson zasedli. Longson je namreč pogorsko mesto v severnem Tonkingu, nedaleč od kitajske meje. 3. Da bodo Francozje zasedli popolnoma otok Formoza za toliko časa, da se vredi pogodba sklenjena v Tiensinu; nasproti temu se pa

J. V Bogu? V njem ona ne more biti nič kaj posebnega, kar bi se realno ločilo od njegovega bitja, ker v njem je absolutna enovitost, misliti mu je biti in biti pa misliti, tako tudi ideja, ki je v nas čin spoznajočega duha, je v Bogu eno in isto z njegovim bistvom, njegovo mišljenje je njegovo bistvo.

M. Kako to?

J. Eno in isto absolutno enovito bitje božje v kolikor je ali eksistira, zove se resnično, ker zamore kot tako biti predmet spoznajočemu duhu, v kolikor je samemu sebi zadnji in edini namen, zove se dobro, ker zamore kot tako biti predmet volji, v kolikor je pa absolutna enota, ki se dá posneti po neskončno brezštevilnih bitjih, katerih vseh je ono neskončno nevsahljivi vir, imenuje se lepo, ker kot tako zamoremo biti predmet dopadenju. Zatoraj kaj je lepota v Bogu? Njegovo bitje, ali on sam, v kolikor ugledan ali spoznan mika ali dopade, dopade pa zato ker v njem se spozná neskončno različnost vseh mogočih bitij v absolutni enoti.

M. In v stvarih se ta božja lepota nikako ne nahaja?

J. Tudi v stvarih nekako, v kolikor jim jo je Bog kot njihov stvarnik vtisnil ali uporabil.

(Dalje prih.)

Francoska odpove indemitetni svoti. Nada toraj bi bila, da se bo mir napravil. Kljub temu pa vendar le vsi zmernejši francoski časniki svetujejo, naj se odpošlje v Tonkin pomoč, o kateri smo v soboto pisali, da si Kitajci morda ne premislijo in Francozom ne napravijo zopet kake sitnosti, kakoršna je bila ona pri Long-Keju, kjer se v neki soteski skriti Kitajci, Francoske vojske nič hudega sluteče napadli in skoraj do poslednjega moža pobili.

Izvirni dopisi.

Od Kolpe, 14. novembra. V „Slovenec“, dné 11. novembra 1884, št. 260 dokazuje g. dopisnik sestavka „Nekaj o naših šolah“, razne stvari in razmotriva važne šolske zadeve, ktere se tu in tam v naši domovini godé. Med drugim omenja tudi odluka visocega c. kr. deželnega šolskega sveta, vsled kterega se je dovolil dvem dvorazrednim ljudskim šolam poldnevni poduk, tudi v drugem razredu, t. j., da se III. in IV. oddelek vsak posebej podučujeta. Gospod dopisnik dalje pravi, da je verouku premalo ur odmenjenih v tako razdeljeni dvorazredni šoli, kar ima tudi popolnoma prav, kajti po eno uro za prvi in drugi oddelek, t. j., prvi razred je res premalo za toliko važen predmet, ali vendar se tudi temu lahko v okom pride, in se temu brez posebnega truda pomaga; in to na sledeči skušeni način.

Pri sestavi učnega načrta, ktero nalogo mora po ukazu slavnih c. kr. okrajnih šolskih svetov vsako leto šolski vodja izvršiti, in sestavljeni učni načrt ali razdelitev ur za celi teden imenovani oblastnji v potrjenje poslati, naj se tudi na želje dotičnega gospoda kateheta, ki je večinoma gosp. župnik, ozira. Ako želi gosp. katehet v vsakem razredu po štiri ure, t. j., v vsakem oddelku po dve uri verouk podučevati, je temu lahko vstreči, ako se šolski poduk pri prvem in drugem oddelku za eno uro na teden podaljša, in s takim podaljšanjem se nikaka krivica ne zgodi drugim predmetom, ker imajo vse eno postavno določeno število ur, in za verouk se pridobi po eno uro več v vsakem oddelku. In tako sestavljeni učni načrt gotovo slavni c. kr. okrajni šolski svet potrdi, ker to ni nič nepostavnega. Izgovor bi bil lahko, da pa otroci preveč časa v šoli sedé — ali tak izgovor bil bi le smešen, ker pri razdeljenem poduku v dvorazredni ljudski šoli so otroci razdeljeni v 4 oddelke in sicer hodi v I. razred dopoldan II., a popoldan I. oddelek; v II. razred pa dopoldan IV., popoldan pa III. oddelek; nijedenkrat ne sedé tudi s podaljšanjem otroci čez tri ure v šoli, kar pa ni veliko, in se lahko prestane. Saj kjer je celodnevni poduk, morajo še po več časa v šolskih sobah sedeti.

Sicer pa se doseže lahko ena ali druga stvar, ako je sloga med učiteljstvom šole, naj si bodo posvetnega ali duhovskega stanú, ker le v slogi je moč in napredek. Saj v prvi vrsti morata duhovnik in učitelj ledino orati, in v prijateljstvu za skupni napredek naroda delati, eden drugemu morata podpirati in si pripomoči, in ako se tako dela, doseže se gotovo svoj namen v najvišji stopinji.

Konečno pa še rečem: Bog nas obrvaruj razpora med prečastito duhovščino in učiteljstvom na Kranjskem, ker to bila bi gotovo globoka rana za učitelje, posebno pa na deželi, kajti naš kmet je katoličan, in še, hvala Bogu, nepopačen in spoštuje svoje duhovne pastirje in tudi zveste katoliške učitelje, ako niso si poslednji v razporu med seboj. Bog!

Iz Krke, 13. nov. (Ogenj. Letina. Mnogotero.) Pol ure od Krke proti Žužemberku ste vasi Velike in Male Lese, na vsakem bregu Krke ena. Nekaj čez deset let je, kar ste obe vasi skoraj do čistega pogoreli, in zdaj ste te dve vasi od ognja po vrsti zadeti. Lansko spomlad so pogoreli v Velikih Lesah štirje gospodarji, letošnje spomlad je pogorel v Malih Lesah en gospodar, in pretečeni ponedeljek, t. j. 10. novembra nas je zopet ogenj prestrašil; gorelo je v Malih Lesah. Pogorel je Škerlakov pod. Zgorela mu je vsa klaja. Zavarovan je bil za neki mali znesek: bolje nekaj, kakor nič. Hitri pomoči se je zahvaliti, da ni ogenj na bližnje poslopja segel. Posebno hvalevredno so se obnašali Fužinarji od Zgrada in pripomogli ogenj pogasiti; domači so radi prestrašeni in vsaki gleda na svojo streho.

Hvalevredno so naši Krčanje pri takih nesrečah, ker radi in urno drug drugemu pomagajo. Nima pogorelec lesa, rad dá vsaki kako smreko, hitro spe-

ljejo potreben les, ne da bi bilo treba veliko prositi, in tako se škoda poravná.

Letino imamo srednjo, vendar v primeri z drugimi kraji še precej dobro. Kdor je pridno delal in je varčen, mu potrebnega živeža ne bo manjkalo.

Drugi teden bomo imeli srenjsko volitev. Splošnja želja je, da ostane prejšnji soseskeni zastop. Celo triletno dōbo ni bilo slišati nikakoršne pritožbe čez soseskino gospodarstvo, nasproti pa splošna zadovoljnost. Enako tudi vsa srenja želi, da dosedanji župan Janez Skubic iz Oslice še dalje županstvo prevzame, če tudi že šest let županuje. Maloktera soseska se tako ceno oskrbuje, kakor naša. Zadnje leto nismo imeli nikakoršnega soseskega priklada, in če je ktero leto, je tako majhen, da se ne čuti. Želeti bi bilo vsem srenjam, da bi bilo v njih tako mirno, kakor pri nas. Nikdar ni v soseskinem zboru razžaljive besede. Bog nam ohrani tudi zanašljivi ljubi mir!

Težko breme nam je cesta. Čez Krko se veliko več vozi, kakor po veliki cesti čez Višnjo goro. Da toliko vožnje in tako težkih vozov cesto hitro zdela, se samo po sebi umé. In to cesto mora kmet nasipati, ki je sicer ne vidi, razun, kadar jo posiplje. Upanje imamo, da se bo to predrugačilo, ako se spominjamo, kar je letos slavní deželni zbor zavoljo te ceste naročil. Da bi se le skoraj to breme kmetu odvzelo!

Iz Jesenic, 16. novembra. Dragi „Slovenec“! Malokdaj dojde ti iz naše doline kako poročilo in tudi danes ti nimam prav nič veselega poročati. Res prav žalostna je novica, ki mi je potisnila peró v roko. Zgodila se je bila v četrtek-večer. V petek zjutraj našli smo namreč našega kovača, ki je bil iz Kroke doma, v svoji krvi ležati. Imel je globoko prerezan vrat, poleg njega na postelji je pa britev ležala. Kakor vse kaže, umoril se je mož v svoji pijanosti sam, kajti silno je bil zaljubljen v smrdljivo žganje iz špirta in vode napravljeno. Navado je imel, vsak večer po toliko šnopsa popiti, da se je vpijanil od njega in tako vsi pravijo, da ga je žganje, to nesrečno žganje spravilo iz tega sveta. Moj Bog, kedaj se nam bo pač na bolje obrnilo! Bog daj, da bi se skoraj potrdila modra postava v letošnjem deželnem zboru sklenjena, po kateri se bo prepovedalo točiti kužno žganje špiritovo, ki je že toliko ljudi v tako nesrečnem položaji iz tega sveta spravilo. Če bi kranjski deželni poslanci ne bili prav nič družega dobrega storili, kakor da so to postavo sklenili, moral bi jim že naš narod hvaležen biti, kajti rešila ga bo gmotnega in duševnega pogina. Rojak.

Domače novice.

(Intronizacija) premil. knezo-škofa Ljubljanskega, dr. Jakoba Misije, bo na god čistega spočetja M. D. na 8. decembra v tukajšnji stolni cerkvi.

(Veterani) imeli so včeraj slovesno službo božjo pri sv. Jakobu z godbo. Praznovali so god kumice svojega prapora presvitle cesarice Elizabete.

(Umrl je) g. Adolf Stampfl, c. kr. davk-pokoji, v nedeljo zjutraj ob 1/2 5. uri. Pogreb danes popoldne.

(Šišenska čitalnica) priredila je včerji večerno zabavo z igro, godbo stori so bili napolnjeni, igralo se in pelo tudi.

(Današnji veliki somenj)

dober, kar je bil tudi lahko v jeseni na konji; v hram surovine, v hlevu lepo kaj drobiža. V takem somenj podati. Prav d nenino, kožuhi in dr in podplatarje so k trgovine z železnimi Marsikdo si je k in nikdar ne f zopet pripravlj preskrbel s klati, pres hlev, k šla je kam se le ki č

denarjev, kajti malo je takih, ki bi si pritožbo vedeli sami napraviti, zlasti tedaj, če je prvi ugovor ali priziv bil ovržen. Največkrat so dolžniki prisiljeni pri advokatih in notarjih pomoči iskati.

Pričakovali smo toraj, da bo nova pristojbina postava državnemu zboru predložena, skušala odstraniti dosedanje sitnobe in preoblaganja in skrbela za izvrševanje pristojbinskih določb v smislu postave in blagozakonija. Toda temu ni tako. Velikoveč nova pristojbina postava žuga z novimi bremenimi, zlasti že dosta preobloženim manjšim posestnikom.

Na to se je bilo mislilo, ko je 60. občni zbor c. kr. kmetijske družbe štajarske svojemu centralnemu odboru naložil delati na to, da se imenovana nova pristojbina postava v državnem zboru sklene tako, da ne bo preoblagala davkoplačevalcev kakor dosedanja.

Izvrševajoč ta nalog odposlal je centralni odbor peticijo ali prošnjo obema zbornicama državnega zbora, kjer se povdarja, da pristojbine povzvišati in davkoplačevalce še bolj oblagati nikakor ne kaže; velikoveč bi želeli bilo olajšav, ako nečemo, da nam zemljišni posestniki, osobito manjši, celó ne propadejo; prosi se toraj, naj se sedanji novi črtež pristojbinske postave ves zavrže ter se naj ustavnim potom dela na to, da se izpremenijo tiste točke v pristojbinski postavi od 9. febr. in 2. avg. 1850, zaradi katerih se davkoplačevalci preoblagajo. Ob enem se naj dotičnim uradom naloži, da bodo postavili v smislu pravičnosti in blagozakonije tolmačili in rabili.

Kot zeló velika sitnost smatra se pri sedaj veljavni pristojbinski postavi, da računijo pristojbino od prenosbe nepremakljivih imovin po predaji, zamenitvi, juterni, nagodbi, poravnavi, izjavi itd. med otroci in stariši ravno tako, kakor če bi se vršile med ljudmi, ki si niso nič v rodu, namreč po stopnjah od 2 do 5 let s 1% do 3½%. Tako računati pristojbine utegne primerno biti in ne nasprotno pravici in blagozakoniji, če se prenosbe vršijo med živimi in takošnimi, ki si niso v rodu, ter bi znala še dalje veljati. Vendar za prenosbe med stariši in otroci je tako pristojbine računati vsekako preveč. Tukaj bi naj po stopnjah let le ½% do 1½% računili, kakor je navada bila do l. 1870 računati pristojbino od prenoseb imovin vsled smrti.

Kadar starši otroku prodajo posestvo, izgovorijo si vrhu kupnine še oskrbovanje do smrti ali kakšen vžitek. Sedaj pa vcenijo vrednost tega vžitka, pri taknejo kupnini ter od vsega računijo pristojbino, ne gledé na to, da je sedaj otrok predrago prevzel posestvo. Zlasti je to resnično na deželi pri kmetskih posestvih, kjer otrok navadno dražje prevzame posestvo, kakor če bi je bil kupil. To se pokaže na dan, ako pride do eksekutivne prodaje. Starši navadno zgubijo svoj vžitek, ker se ni tolika svota dobila za posestvo pri dražbi, kolika je veljala uradu za podlago, ko je računil pristojbino. V takošnih slučajih bi naj le prava vrednost posestva se ocenjevala ter samo od nje računile pristojbine.

Otroci navadno ne prejemajo posestev od starišev tako, da bi vzajemno in vkup gospodarili. Zato se jim mora na prosto voljo dati, da se porazumejo

med seboj, kaj hoče vsakteri prevzeti, osobiti če stariši niso določili glavnega dediča. Tukaj je toraj slučaj prenosbe imetja za primer smrti in bi se pristojbina smela računati le po ½% do 1½%. Toda tako ne računijo, ampak le onemu, ki prevzame posestvo, vsem sodedičem pa po 1% do 3½%, kakor če bi si bili posestvo kupili, a ne podedovali.

(Konec prih.)

Politični pregled.

V Ljubljani, 17. novembra.

Notranje dežele.

Slovenci, učite se od svojih nasprotnikov, kako da vam je postopati, kedar se vam krivica godi. Na *Štajarskem* v Ormožkem okraji zakričal je „zatiran“ Nemec, da so ga skoraj po celi Avstriji čuli, ko mu je davkarsk iztirjevalec z rudečo kapico prinesel slovensk „opomin“, da je čas zopet spolniti državljansko dolžnost in davke plačati. Kakor se čuje, je to „zatiranje nemštva“ v Ožmoškem davčnem okraji provzročil eden ondašnjih davčnih uradnikov, ki je po zmoti namesto po nemškem „Mahnzettel“ segel po slovenskem „opominu“. Ali ste videli koliko hrupa? Ali se še spominjate, koliko vrišča so napravile ob svojem času na Štajarskem po mešanih okrajih davčne knjižice z nemško-slovenskim tiskom? Da, dobro nam je še vse v spominu in — mi molčimo. Po slovenskem Štajarju se še vedno trdim Slovincem čisto nemški pozivi, opomini, odloki, razsodbe in druge take uradne reči izročajo in vendar nihče ne kriči več o zatiranju. Navadile so se namreč naša pleča že butare, katero nosimo že toliko let, kolikor so sploh uradi stari in vendar bi ne bilo odveč, ko bi se jeli kar od kraja pritoževati, opirajoč se na član XIX temeljnih postav, kateri vsakemu narodu pravico do svojega jezika prisojuje in varuje. Potrpežljivost je lepa čednost, pa za svoje pravice potegniti se tudi ni greh.

Iz avstrijskega *Primorja* se čuje zopet obupen glas zatiranega Slovana, katerega Lah drži v svojih pesteh. Slovenci so se zbrali ondi v Katinari pri Trstu, da sklenejo 1. peticijo na slavno vladu o vpeljavi slovenskega podučnega jezika na c. kr. nemški gimnaziji v Trstu po vsih nižjih razredih; za nekatere predmete pa tudi na višji gimnaziji. 2. Pritožite se hočejo na mestni odbor gledé Tržaškega magistrata in njegovega občevanja z okoličani. Tržaški magistrat je namreč bolj laški nego laški minister Mancini sam in si v tej svoji prenapetosti misli, da mora zarad tega tudi čisto slovenska Tržaška okolica laška postati, in ji toraj le laške dopise pošilja ter vse naredbe edino le v laščini podaja. Kar je prav, je prav in če je kedaj pod milim nebom kje kaka pritožba na svojem mestu bila, je svestno ta pritožba popolnoma opravičena. Slovenska je zemlja ob Adriji že od davnih rimskih časov semkaj, slovenska pridnost si prideluje ondi svoj vsakdanji živež, slovenski prebivalci so, ki nosijo krvavo zaslužene groše v laški Tržaški davčni urad na magistratu toraj imajo poleg te svoje dolžnosti pač tudi pravico, da se jim vsa uradna naznanila pošiljajo v slovenskem jeziku, edino jim umljivem jeziku. Primorec zná le slovenski! Da bi znali poleg maternega slovenskega jezika tudi še laščino ali nemščino ni navada, da se tu pa tam dobé ljudje, ki oboje prav dobro govoré, s to zadevo nima nič opraviti. Slovenski Primorec magistratu in državi nasproti vestno spolnuje svoje dolžnosti, naj tudi ona dva njegovih pravice ne prezirata dalje,

temveč na to gledata, da se mu priznajo. Dotinač pritožba spisala se je v slovenščini brez prevoda v kak drug jezik, kar je popolno prav, kajti če si magistrat domišlja, da mora neučen kmet njegovo laščino razumeti, smejo si okoličanski Slovenci prav po tisti pravici misliti, da jih bodo mestni učeni gospodje odborniki, ki so v šolo hodili, v slovenščini razumeli. 3. Poslednja točka je pa narodno-gospodarskega pomena. Napraviti hočejo namreč hranilno in posojilno društvo, ki bo posebno revne ondašnje Slovence podpiralo reševajoč jih iz krempļjev tistih krvosesev, pri katerih se denar za vsako reč dobi, se vé, da proti silno visokim mesečnim obrokom. Prav tako: „pomagaj si sam in pomagal ti bode Bog!“

Državni zbor sešel se bo na 4. decembra, kakor je sedaj za trdno določeno, k svojemu poslednjemu zasedanju v skoraj minuli šestletni dóbi.

Nemške novine sploh, posebno pa Bismarkova „Nordd. Allg. Ztg.“ ne morejo zadosti prehaliti državne modrosti našega državnega ministra *grofa Kalnokyja*, ki je razumel z redko nadarjenostjo svetovni mir na tako trdno stališče postaviti, da ga ne bo lahko z lepo omajati ali pa celó podreti. Nič manj občudovanja vredna zdi se jim pa njegova nadarjenost, kedar se je treba dvorljivo po diplomatični navadi izogniti raznim radovednim vprašanjem o tem in onem, katerih se o času delegacij posebno v oger-skem taboru do sedaj še ni nikdar manjkalo. Naravnost za največjo zaslugo štejejo mu pa korak, s katerim je približavši se Rusiji, Madjarom znal dokazati, da Rusi niso tako kosmati, kakor so si jih Arpadovci mislili. Grof Kalnoky razumel je v Madjarih staro sovraštvo do Rusov zatreti in na mesto tistega še skoraj celo zaupanje v tricarski shod in njega posledice obuditi, če tudi so Rusi pri tistem bili za tretje v zvezi. Koliko truda je treba marsikdaj, preden le enega človeka prepričamo o nasprotni kakovosti kakega predmeta, kakor si jo on sam predstavlja? Koliko težje je bilo pa toliko in toliko politikarjev prepričati in za-se pridobiti, da Rusi niso tako nevarni, kakor si jih Madjarji mislijo, in vendar je grof Kalnoky tudi to dosegel. On je po vsi pravici poleg izbornega državnika tudi odličen parlamentarec in taka spričevala dajejo mu tudi vsi nemški listi. Sme pač ponosen biti nanje naš minister zunanjih zadev z njim vred pa čvrsta in mogočna Avstrija, skupna domovina naša.

Vnanje države.

Polagoma se dviguje *Črnagora* kvišku na kulturni lestvi evropski, toda dviguje se pa le! Posebno so očividni postali njeni koraki v tem oziru, od kar so si Črnogorci pridobili precej znaten kos lepega sveta ob Skadarskem jezeru ležečega, ki se celó do sinje Adrije razteza kjer ima izvrstno luko če prav še v neotvorjenem položaji v Baru (Antivari), kateri družega ne manjka, kakor krepkega zaisipa v morje, ki bo čuval zasidrane ladije v Barski več nego 70 čevljev globoki luki. Druga morska postaja v novjšem delu Črnogore je Dulčinj, kjer se bodo s časoma v teku let napravile jako imenitne morske kopeli, kakor jih ima Nizza, Ostende in druga taka mesta. Prva luka v Baru bo Črnogorcem toraj množila narodno bogastvo po potu trgovine, ker se bo s časoma blago iz Trsta na Črnogoro namenjeno pošiljalo tjekaj preko Bara, da se ogne veliki carini, katero v Kotoru od taistega pobirajo. Druga luka bo pa narodno premoženje množila kar z gotovim denarjem, ki ga bode bolehajoči in otožni plemeniti svet ondi zdravja ali sploh razvedrenja iskajoč pušcal. Kakor se trgovina na Črnigori sedaj od dné do dné razprostira, lahko rečemo, da bo mala Črnagora v teku že bodočih deset let čisto ves drug obraz dobila. Tudi za živež jim ne bo šla nič več tako trda, kajti ravan okoli Ska-

manj iz telesnih reči. Tako tedaj lahko vidiš, da tudi Platon je smatral lepoto za predmet razuma. Vsakdo namreč prizná, da ideje ne more pojeti, kakor duh ali razum, ako je toraj lepota ideja prešinjajoča vse stvari mora biti le razumu pravi predmet. In veš, kako drugje Platon opredeli lepoto? „Pulchrum est splendor veri“. Ni treba ti predlagati, dobro razumeš. A „verum“, resnično, je predmet našemu razumu, kakor dobro predmet volji. Ako je tedaj lepo odsev resnice, prave lepote ne moremo pojeti kakor z razumom. Zatoraj je pa posebno srdito one pobijal, ki so mislili, da se zamore lepota pojeti s čuti in da je le to lepo, kar čutom ugaja. Pravo lepoto zamore doseči le spoznajoči duh, recimo duša z razumom.

M. Ali odobrujete tedaj Platonov nauk o idejah?

J. Popolnoma se vé da ne, a v njem je veliko resničnega, veliko več, kakor se navadno misli.

M. In kar pravi o ideji lepega?

J. Tudi to je vsekako vzvišeno in vredno občudovanja. Priporočal bi vsem leposlovcem in umetnikom posebno pa novjšim, ki najvišjo lepoto iščejo v materiji, naj bi si dobro zapomnili Platonov nauk o lepoti. Pred vsem pa mislim, da Platon, kolikor

ima resnice v tem nauku, po vsem potrjuje, kar sem jaz do zdaj razpravljal o lepem.

M. Kako to?

J. Ker pravi, da je lepota ideja.

M. Tedaj se zlagate z njegovo idejo lepega?

J. Da in ne. Take veljave idejam in tako tudi ideji lepega ne priznavam kakor Platon, ki je svojim idejam dal neko božjo bitnost in moč, tako da so one prav za prav stvarjajoči početek in vir vsem rečem. Ne, ideje nimajo samo svojega neodvisnega bitja; ideja je le nekaj v mislečem umu, brez tega ni nič; in ako natančneje govorimo, ideja je čin mislečega uma.

M. In ni tedaj Platon prav učil, trdé, da so vse reči, da je cel svet stvarjen po idejah, da je vse živ izraz ali odsev večnih idej?

J. Prav je učil, a to je bilo napačno, da si je one ideje mislil samostojne, da si je izdelal celo kraljestvo božjih idej.

M. In te ideje bi bil moral iskati?

J. V mislečem umu.

M. In ta um?

J. V stvarniku.

M. Tako tedaj niso Platonove ideje drugega kakor misli?

J. Ktere je imel Bog od vekomaj o svetu in

vseh rečeh. Kakor vsako razumno bitje, je tudi Bog pred mislil in po teh mislih vse stvaril, tako, da so misli Božje ali ideje izražene v stvareh, kakor je misel umetnikova upodobljena v umotvoru, ktere-ga je izdelal.

M. Tedaj je vendar od onih Božjih idej nekaj v stvareh?

J. Ničesa ne, one so cele v Bogu, kakor pred stvarjenjem, tako tudi po stvarjenji; stvarjem je vtisnena le njihova podoba, kakor je zvonu, katerega vlijó, vtisnena podoba njegovega modela, a model tudi potem ko je zvon po njem vlit, ostane isti kakor pred, ako prav je vtisnil svojo podobo zvonovi materiji.

M. In kako sodite po tem takem o Platonovi ideji lepega?

J. Platon je učil, da ta ideja ko samolastno bitje prešinja vse reči, tako da je v vseh ena in ista ideja lepote, ali ena in ista lepota, ktera pa iz enih reči popolnše iz drugih manj popolnoma od-seva.

M. In to je tedaj napačno?

J. Napačno, ker prvič, kakor druge ideje, tako tudi ta nima samolastnega bistva, ampak je le v Bogu, v božjem razumu.

M. Kako si pa mislite v Bogu ovo idejo?

darskega jezera preskrbljuje jih za potrebo z žitom, kakor je koruza, rž in oves.

Kake da so politične razmere na Nemškem, ali z drugimi besedami, kako da so Prusi in pruska „pickelhauba“ priljubljeni, dokazujejo nam napor posamičnih pruskemu kralju in sedanjemu nemškemu vladarju Viljemu podložnih knezov, da bi se **Braunschweiga** ne polastila Prusija, kakor je ona to z drugimi nemškimi državami storila, temveč da bi se pravice vojvode Ernesta Avgusta Kumberlandskega, če tudi sedaj počivajo, ne vničile za večne čase, temveč, da se omenjeni vojvoda taistih le zbog neugodnih razmer posluževati ne more. Prvi ugovor proti uničenju dednih pravic Kumberlandovih napovedala je Bavarska in za to se bode še tu pa tam ktera oglašila. Naj se prikriva, zamazuje in maši kolikor hoče, Prusov Nemci sami ne marajo in bodo skušali, da se jih bodo pri prvi priložnosti otrsli. Sicer pa tudi železni kanceler sam vrlo za to skrbi, da se zoprnost vedno povečuje, namesto da bi se zmanjševala. On pravi namreč, da naravnost povedano, vojvoda Kumberlandski do Braunschweigskega vojvodstva nima nikake pravice in če bi jo prav imel, je taista postranskega pomena pri sedanjih političnih razmerah. Cesar Viljem je neki tudi popolno njegove misli, kar ni čuda, kajti cesar Viljem se je že zdavnaj odvalil sam za-se misliti, temveč vedno le z Bismarckovo glavo misli. Princ-naslednik je pa menda ravno nasprotnih misli in pravi, da bi ne oziraje se na politiko, pred vsem moralo določiti se pravno stališče dednega prava v omenjenem vojvodstvu; sлага se pa z obema v tem, da bi vojvoda Kumberlandskega politične razmere k večem le za sedaj ovirati vtegnile gledé nastopa svoje dedšine. Kakor se vidi, je pri Bismarcku še vedno v veljavi, da sila pravico preganja. Kaj je možu, ki je že toliko nedolžne krvi prelil, za peščico pravice ali krivice, če mu ta za njegove namene služi? — Ožje volitve so se, kolikor je dosedaj znano, zvršile skoraj povsod enakomerno. Centrum ima sedaj 103, konservativci 69, državna stranka 31, narodno liberalci 45, prostomišljaki 49, Poljaki 16, demokratje 6, socialisti 19, Alzacijani 14 in Danci 1 poslancev v državnem zboru.

Priprave za revolucijo na **Ruskem** nikakor niso še ponehale in anarhistov je temveč, čemveč jih pozapró in pomoré! Ti ljudje so kakor gobe. Kjer enega vjamejo, stopita dva na njegovo mesto. In celó po višjih krogih zajedel se je ta človeški družbi silno nevaren strup tako, da ga ondi ne bo več moč zatreti. 17.000 rubljev imajo že zopet nabranih za podporo nihilistov in nabor tistih, ki še postati hočejo. Izvrševalni odbor pravi, da neče anarhije, pač pak se bo potrudil na vsó moč, sedanji vladi vrat zaviti. Da se mu pa to posreči, treba bo vse nezadovoljneže za-se pridobiti, ki živé po državi, v vojski in po poljskih pokrajinah. Res je, da imajo razne namene, ker so toliko različni med saboj udje nezadovoljnežev, toda v enem se čudovito vjemajo, in to je misel, na prekuc sedanje vlade! Da se na Ruskem vse pripravlja na „leto 1848“, kakor ga je zapadna Evropa tedaj doživela in iz taistega prevrata leto pozneje pomlajena vstala oprostivši se verig in strši okove, ki so jo žulile na duhu in telesu, je očitno in poprej tudi ne bo zopet miru, dokler velikansk narodni pretres ne očisti ondi zastprunega in okuženega zraku.

Pogoj, na katerih misli Francoski minister Ferry s **Kitajci** skleniti pogodbo miru so: 1. Da se kitajski vojaki iz Tonkina popolno umaknejo. 2. Da bodo Francozi Longson zasedli. Longson je namreč pogorsko mesto v severnem Tonkingu, nedaleč od kitajske meje. 3. Da bodo Francozje zasedli popolnoma otok Formoza za toliko časa, da se vredi pogodba sklenjena v Tientsinu; nasproti temu se pa

J. V Bogu? V njem ona ne more biti nič kaj posebnega, kar bi se realno ločilo od njegovega bitja, ker v njem je absolutna enovitost, misliti mu je biti in biti pa misliti, tako tudi ideja, ki je v nas čin spoznajočega duha, je v Bogu eno in isto z njegovim bistvom, njegovo mišljenje je njegovo bistvo.

M. Kako to?

J. Eno in isto absolutno enovito bitje božje v kolikor je ali eksistira, zove se resnično, ker zamore kot tako biti predmet spoznajočemu duhu, v kolikor je samemu sebi zadnji in edini namen, zove se dobro, ker zamore kot tako biti predmet volji, v kolikor je pa absolutna enota, ki se dá posneti po neskončno brezštevilnih bitjih, katerih vseh je ono neskončno nevsahljivi vir, imenuje se lepo, ker kot tako zamoremo biti predmet dopadenju. Zatoraj kaj je lepota v Bogu? Njegovo bitje, ali on sam, v kolikor ugledan ali spoznan mika ali dopade, dopade pa zato ker v njem se spozná neskončno različnost vseh mogočih bitij v absolutni enoti.

M. In v stvarih se ta božja lepota nikako ne nahaja?

J. Tudi v stvarih nekako, v kolikor jim jo je Bog kot njihov stvarnik vtisnil ali uporabil.

(Dalje prih.)

Francoska odpove indemitetni svoti. Nada toraj bi bila, da se bo mir napravil. Kljub temu pa vendar le vsi zmernejši francoski časniki svetujejo, naj se odpošlje v Tonkin pomoč, o kateri smo v soboto pisali, da si Kitajci morda ne premislijo in Francozom ne napravijo zopet kake sitnosti, kakoršna je bila ona pri Long-Keju, kjer se v neki soteski skriti Kitajci, Francoske vojske nič hudega sluteče napadli in skoraj do poslednjega moža pobili.

Izvirni dopisi.

Od Kolpe, 14. novembra. V „Slovenec“, dné 11. novembra 1884, št. 260 dokazuje g. dopisnik sestavka „Nekaj o naših šolah“, razne stvari in razmotrava važne šolske zadeve, ktere se tu in tam v naši domovini godé. Med drugim omenja tudi odluka visocega c. kr. deželnega šolskega sveta, vsled kterega se je dovolil dvem dvorazrednim ljudskim šolam poldnevni poduk, tudi v drugem razredu, t. j., da se III. in IV. oddelek vsak posebej podučujeta. Gospod dopisnik dalje pravi, da je verouku premalo ur odmenjenih v tako razdeljeni dvorazredni šoli, kar ima tudi popolnoma prav, kajti po eno uro za prvi in drugi oddelek, t. j., prvi razred je res premalo za toliko važen predmet, ali vendar se tudi temu lahko v okom pride, in se temu brez posebnega truda pomaga; in to na sledeči skušeni način.

Pri sestavi učnega načrta, ktero nalogo mora po ukazu slavnih c. kr. okrajnih šolskih svetov vsako leto šolski vodja izvršiti, in sestavljeni učni načrt ali razdelitev ur za celi teden imenovani oblastniji v potrjenje poslati, naj se tudi na želje dotičnega gospoda kateheta, ki je večinoma gosp. župnik, ozira. Ako želi gosp. katehet v vsakem razredu po štiri ure, t. j., v vsakem oddelku po dve uri verouk podučevati, je temu lahko vstreči, ako se šolski poduk pri prvem in drugem oddelku za eno uro na teden podaljša, in s takim podaljšanjem se nikaka krivica ne zgodi drugim predmetom, ker imajo vse eno postavno določeno število ur, in za verouk se pridobi po eno uro več v vsakem oddelku. In tako sestavljeni učni načrt gotovo slavní c. kr. okrajni šolski svet potrdi, ker to ni nič nepostavnega. Izgovor bi bil lahko, da pa otroci preveč časa v šoli sedé — ali tak izgovor bil bi le smešen, ker pri razdeljenem poduku v dvorazredni ljudski šoli so otroci razdeljeni v 4 oddelke in sicer hodi v I. razred dopoldan II., a popoldan I. oddelek; v II. razred pa dopoldan IV., popoldan pa III. oddelek; nijedenkrat ne sedé tudi s podaljšanjem otroci čez tri ure v šoli, kar pa ni veliko, in se lahko prestane. Saj kjer je celodnevni poduk, morajo še po več časa v šolskih sobah sedeti.

Sicer pa se doseže lahko ena ali druga stvar, ako je sloga med učiteljstvom šole, naj si bodo posvetnega ali duhovskega stanú, ker le v slogi je moč in napredek. Saj v prvi vrsti morata duhovnik in učitelj ledino orati, in v prijateljstvu za skupni napredek naroda delati, eden drugega morata podpirati in si pripomoči, in ako se tako dela, doseže se gotovo svoj namen v najvišji stopinji.

Konečno pa še rečem: Bog nas obvaruj razpore med prečastito duhovščino in učiteljstvom na Kranjskem, ker to bila bi gotovo globoka rana za učitelje, posebno pa na deželi, kajti naš kmet je katoličan, in še, hvala Bogu, nepopačen in spoštuje svoje duhovne pastirje in tudi zveste katoliške učitelje, ako niso si poslednji v razporu med seboj. Bog!

Iz Krke, 13. nov. (Ogenj. Letina. Mnogotero.) Pol ure od Krke proti Žužemberku ste vasi Velike in Male Lese, na vsakem bregu Krke ena. Nekaj čez deset let je, kar ste obe vasi skoraj do čistega pogoreli, in zdaj ste te dve vasi od ognja po vrsti zadeti. Lansko spomlad so pogoreli v Velikih Lesah štirje gospodarji, letošnje spomlad je pogorel v Malih Lesah en gospodar, in pretečeni ponedeljek, t. j. 10. novembra nas je zopet ogenj prestrašil; gorelo je v Malih Lesah. Pogorel je Škerlakov pod. Zgorela mu je vsa klaja. Zavarovan je bil za neki mali znesek: bolje nekaj, kakor nič. Hitri pomoči se je zahvaliti, da ni ogenj na bližnje poslopja segel. Posebno hvalevredno so se obnašali Fužinarji od Zagrada in pripomogli ogenj pogasiti; domači so radi prestrašeni in vsaki gleda na svojo streho.

Hvalevredno so naši Krčanje pri takih nesrečah, ker radi in urno drug drugemu pomagajo. Nima pogorelec lesa, rad dá vsaki kako smreko, hitro spe-

ljejo potreben les, ne da bi bilo treba veliko prositi, in tako se škoda poravná.

Letino imamo srednjo, vendar v primeri z drugimi kraji še precej dobro. Kdor je pridno delal in je varčen, mu potrebnega živeža ne bo manjkalo.

Drugi teden bomo imeli srenjsko volitev. Splošnja želja je, da ostane prejšnji soseskeni zastop. Celo triletno dōbo ni bilo slišati nikakoršne pritožbe čez soseskino gospodarstvo, nasproti pa splošna zadovoljnost. Enako tudi vsa srenja želi, da dosedanji župan Janez Skubic iz Oslice še dalje županstvo prevzame, če tudi že šest let županuje. Maloktera soseska se tako ceno oskrbuje, kakor naša. Zadnje leto nismo imeli nikakoršnega soseskinega priklada, in če je katero leto, je tako majhen, da se ne čuti. Želeti bi bilo vsem srenjam, da bi bilo v njih tako mirno, kakor pri nas. Nikdar ni v soseskinem zboru razžaljive besede. Bog nam ohrani tudi zanašljivi mir!

Težko breme nam je cesta. Čez Krko se veliko več vozi, kakor po veliki cesti čez Višnjo goro. Da toliko vožnje in tako težkih vozov cesto hitro zdela, se samo po sebi umé. In to cesto mora kmet nasipati, ki je sicer ne vidi, razun, kadar jo posiplje. Upanje imamo, da se bo to predrugačilo, ako se spominjamo, kar je letos slavní deželni zbor zavoljo te ceste naročil. Da bi se le skoraj to breme kmetu odvzelo!

Iz Jesenic, 16. novembra. Dragi „Slovenec“! Malokdaj dojde ti iz naše doline kako poročilo in tudi danes ti nimam prav nič veselega poročati. Res prav žalostna je novica, ki mi je potisnila peró v roko. Zgodila se je bila v četrtek-večer. V petek zjutraj našli smo namreč našega kovača, ki je bil iz Kroke doma, v svoji krvi ležati. Imel je globoko prerezan vrat, poleg njega na postelji je pa britev ležala. Kakor vse kaže, umoril se je mož v svoji pijanosti sam, kajti silno je bil zaljubljen v smrdljivo žganje iz špirta in vode napravljeno. Navado je imel, vsak večer po toliko šnopsa popiti, da se je vpijanil od njega in tako vsi pravijo, da ga je žganje, to nesrečno žganje spravilo iz tega sveta. Moj Bog, kedaj se nam bo pač na bolje obrnilo! Bog daj, da bi se skoraj potrdila modra postava v letošnjem deželnem zboru sklenjena, po kateri se bo prepovedalo točiti kužno žganje špirtovo, ki je že toliko ljudi v tako nesrečnem položaji iz tega sveta spravilo. Če bi kranjski deželni poslanci ne bili prav nič drugega dobrega storili, kakor da so to postavo sklenili, moral bi jim že naš narod hvaležen biti, kajti rešila ga bo gmotnega in duševnega pogina. Rojak.

Domače novice.

(Intronizacija) premil. knezo-škofa Ljubljanskega, dr. Jakoba Misije, bo na god čistega spočetja M. D. na 8. decembra v tukajšnji stolni cerkvi.

(Veterani) imeli so včeraj slovesno službo božjo pri sv. Jakobu z godbo. Praznovali so god kumice svojega prapora presvitle cesarice Elizabete.

(Umrl je) g. Adolf Stampfl, c. kr. davkar v pokoji, v nedeljo zjutraj ob 1/2 5. uri. Pogreb je bil danes popoldne.

(Šišenska čitalnica) priredila je včeraj pri Koslerji večerno zabavo z igro, godbo in petjem. Prostori so bili napolnjeni, igralo se je neki prav dobro in pelo tudi.

(Današnji veliki somenj) je bil povsem prav dober, kar je bil tudi lahko, kajti naš kmetič je v jeseni na konji; v hramu polno žita, sadja, vina, surovine, v hlevu lepo rejena živina, v žepu pa nekaj drobiža. V takem položaji se že sme človek na somenj podati. Prav dobro so tržili kramarji s sukneno, kožuhi in drugim zimskim blagom. Usnarje in podplatjarje so kupovalci kar oblegali. Pa tudi trgovine z železnino in orodjem tržile so prav dobro. Marsikdo si je kupil za živinorejo tolikanj potrebno in nikdar ne preplačano koso-slamoreznico; drugi zopet pripravljali si bo ograjo čez zimo, ter se je preskrbel s potrebno sekiro, ker je stara že za treske klati preslaba postala. Odprl se je pa tudi marsikak hlev, kjer je preveč živine in premalo klaje in odšla je ena ali pa tudi dve glavi govedi na somenj, kamor se je goveje in konjske živine nagnalo, da se je vse trlo. Kljub temu pa cena goveji živini le ni hotla odjenjati. Teleta prodajali so po 22 gld., krave od 75 do 120 gld. če so bile le količkaj čedne, voli pa od 80 do 150 in tudi do 180 gld.

eden, kakor je bilo ravno blago. Po goveji živini so prav pridno tudi tuji segali posebno pa Lah, katerim je kranjska živina čedalje bolj priljubljena. Konj je bilo primeroma manj, zato pa več jako lepega plemena in je bila cena so se vé, da za boljše živali po 200 do 250 gld. Sploh pa mislimo, da so bili ta somenj vsi zadovoljni, prodajalci kakor kupci.

(*Novo učiteljsko izobraževališče*), je bilo včeraj dopoldne blagoslovljeno. Blagoslovljal je prostore č. g. Klemenčič, tamošnji katehet. V tem se je toraj zadostilo verskemu čutu Kranjske. — Naj bi se zadostilo enkrat tudi narodnemu čutu, da bi se nemški napisi umaknili slovenskim. Mar li morajo biti za 3—5 odstotkov Nemcev, ki pa večinoma slovenski umejo, vsi napisi nemški, na 95—97 odstotkov Slovencev pa ni treba nobenega ozira imeti? Mučno je res za vredništvo, da mora vedno kaj grajati, a krivice zato nam vest ne očita.

(*„Slavec“*) tacega večera ni še doživel v teku svojega kratkega obstanka, kakor je bil sinoči njegov „pevski večer“ pri Tavčarji. Ne bomo pretiravali, ako si upamo trditi, da se je več nego 400 ljudi zbralo obojega spola od nežne mladosti do sive starosti, od priprostega delavca, pa do umetnika, ki vabi z spretno roko divno harmonijo iz goslij ali glasovira. Prostori pri Tavčarji so jako obširni, ali bili so Vam tako nagnjeni, da pozneje dohajajočim niti prostora ni bilo več dobiti. Ker je društvo najelo gledališko godbo, se je vsled tega začetek zavlekel za celo uro. Ob 8. otvoril je večer predsednik „Slavec“ g. Jeločnik s prijaznim povabilom na pevce naj prično, nakar so se mladi „Slaveci“ jako simpatično oglasili v „Pesni“. Na to je sledilo komično berilo o raznih potrebnih in nepotrebnih družtvih in njihovih sotrudnikih. V Ljubem si ostala kraji obrnila je zopet pozornost zbranega občinstva na pevce, za katerimi smo takoj videli komičen prizor „Strežaja, kakoršen mora biti“, predstavljenega od gg. Perdana in Jerška prav povoljno. Sluga odide raz odra in zopet zadoni prekrasna „Danica“ po obširni dvorani, da so se poslušateljem vidno širile prsi pod vplivom jako priljubljene in vrlo dobro izpeljane pesmi. Otožni glas baritonistov nehoté spominja človeka bivajočega na ptujem premile domovine, kjer je v nežnih otročjih letih gledal žarno se vtrinjajočo jutranjico „Danico“, prisijavšo mu skozi malo oknice v tiho spalnico. — Vodnikova po g. Belarju vglasila „Rojakom“ žela je občno pohvalo, navdušili pa ste nas vse od konca do kraja „Jurešičeva putnica“ in „U boj!“ kterega so vrli „Slaveci“ za nameček dodali. Omeniti zdi se nam potrebno še predsednikovega govora, v katerem je izražal svojo veliko zadovoljnost nad vidnim vspehom, kako da se ravno v Ljubljani delavski stan vedno više in više spenja do olikanosti, kar mu tudi mi radi podpišemo. Le tako naprej vrli „Slaveci“, s pesnijo prodiraj in pomagaj si do boljše stopinje, ktere si želiš, in naklonjenost dobrih ljudi ti ne bo izostala.

(*Kostanj je peljal*) danes zjutraj ob 7. uri kmetič skozi Štefansko mitnico v Ljubljano. Na mitnici ga je hotel vtajiti. Ker so ga pa pazniki vendar le na vozu našli, kaznovali so kmetiča zaradi tega s 26 krajcarji, kar ga je tako pogrelo, da je eno utežo ondi izmaknil in se z njo v Ljubljano podal. Paznik, ki je to videl, gre lepo po tihem za njim do prvega redarja, kteremu nepoštenega kmetiča ovadi. Ta ga pa lepo na rotovž povabi, kjer so mu prej ko ne na občutljiv način pokazali razloček med mojim in tvojim.

(*Premembe pri učiteljstvu na Kranjskem.*) G. Franc Marolt, potrjen pripravnik, gre na drugo učiteljsko službo v Mengiš. G. Ludevik Armbruster je šel kot namestni učitelj na Rakek. Gspđ. Helena Wenedikter, učiteljica na dekliški šoli v Kočevji, dobila je službo v tehnološkem muzeji na Dunaji.

(*Novi koleki*) z letnico 1885 dobili bomo ob novem letu. Stari se bodo smeli rabiti le še do konca februarja, zamenili se bodo pa lahko proti novim do zadnjega aprila 1885.

(*Kozé*) prikazale so se tudi že v Gorici, kamor so jih iz Trsta zanesli.

Razne reči.

— V tajnem konzistoriju 10. t. m. so sv. oče Leon imenovali: 5 kardinalov-škofov, 3 kar-

dinale-dijakone; predstavili so: 7 škofov iz drugih škofij, na novo pa so imenovali 8 škofov.

— Narodni cerkveni občni zbor za ameriške škofije se je začel preteklo nedeljo, 9. t. m. Predseduje mu monsign. Gibbons, nadškof Baltimorski.

— „Deutscher Hausschatz.“ Obseg drugega zvezka tega zabavnika je sledeči: Text: Entthronung und verbannt. Historischer Roman von Fried. Janson. (Fortsetzung.) — Aus meiner Soldatenzeit. Von J. T. Kujawa. — Marsch- und Quartierabenteuer. (Forts.) — Skizzen aus London. Von Dr. Adolf Heine. — Ein Besuch in den Docks. — Die Sage von dem alten Holzerucifix in der Marienkirche zu Danzig. Von G. Rosen. (Fortsetzung und Schluss.) — Erinnerung an das Katholikenfest in Amberg. Von Venanz Müller (Fortsetzung und Schluss.) — Das lenkbare Luftschiff von Renard und Krebs. — Hohenrealta. (Bündner Sage.) Gedicht von Ulrich von der Uhlenhorst. — Erinnerungen aus Wolhynien. Von E. Hochmann. — Gölgeda padishanin. Reise-Erinnerungen aus dem Türkenreiche von Karl May. (Forts.) — Der letzte Ritt. — Ueber Blutentziehungen. Von Dr. Friedrich. — Allerlei. — Illustrationen: Zutritt verboten. Nach dem Gemälde von Wilh. Schütze. — Ein leckeres Mahl. Originalzeichnung von Friedr. Specht. — Grossvaters Kunst. Gemalt von F. Schlesinger. — Der schiefe Thurm in Terlau — Die Spitze des Mönchs in der Schweiz. Photographisch aufgenommen von J. Beck. — Heimfahrt von der Jagd auf dem Königsee. Nach dem Gemälde von Wilh. Wex. Schlehtes Bier. Gutes Bier. Nach dem Gemälde von Hugo Kauffmann.

Telegrami.

Bremerhaven, 16. novembra. Šoner (ladija) „Mina“ vžgala se je včeraj zvečer. Namenjena je bila v Stralsund z 800 sodi petrolja. Ljudje so se rešili, ladija še gori.

Pariz, 16. novembra. Poročila govore, da se je kolera že v Londonu prikazala, in jih je na 14. t. m. pomrlo ondi 187 za njo. Tukaj jih je v enem tednu pomrlo 385. V poslednjih 24 urah pa 21.

London, 16. novembra. Gordon se nadja do prihoda Angležev Mahdiju vbriniti, ker ga misli s svojimi parniki zdatno nadlegovati. Mahdi je dan hodá od Chartuma.

Novi Jork, 16. novembra. Cleveland dobil je večino 1078 glasov, ktero je republikanski kandidat tudi za resnično potrdil. Demokratje so svojo zmago prav slovesno praznovali.

Društvu za napravo zvonov za cerkev Jezusovega presv. Srca v Ljubljani

so darovali gg.:

378. Koderman Urša, kuharica,	5 gl. — kr.
379. Dobropoljski	3 „ — „
380. Košir Tomaž, posestnik,	5 „ — „
381. Ogradi Franc, korar in vodja v duh. v Mariboru,	5 „ — „
382. Vrhovec Franciška, branjevka,	5 „ — „
383. Vrhovec Katarina, branjevka,	5 „ — „
384. Kobler Anton, kaplan,	5 „ — „
385. Berčič Peter, farni upravitelj,	5 „ 10 „
386. Neimenovana	5 „ — „
387. Neimenovana	200 „ — „
388. Neimenovana	5 „ 50 „
389. Neimenovana	12 „ — „
390. Jereb Ana	5 „ — „
391. Skubje Polona	5 „ — „
392. Neimenovan	3 „ — „
393. Neimenovana	1 pruski tolar.

Tuji.

14. novembra.

Pri **Malič**: L. R. Carle, inženir, z Dunaja. — Rudolf Isbary, fabrikant, z Dunaja. — Viktor Follner, trgovec, z Dunaja. — Severin Gruner, trgovec, z Dunaja. — Janez Palčič, trgovec, iz Trsta.

Pri **Stonu**: Janez Weissenberger, trg. pot., iz Lyona. — L. Bartha, trg. pot., z Dunaja. — L. Weinheim, trg. pot., z Dunaja. — Janez Vrhune, jurist, z Dunaja. — Alojzij Hauser, trg. pot., iz Budapešte. — J. Perko, trg. pot., iz Ptuj. — A. Blagne, grajšč. oskrbnik.

Pri **Bavarskem dvoru**: Miroslav Lattaacher, konjski kupec, iz Hüttenberga. — Franc Medved, čevljar, iz Velikovec.

Pri **Virantu**: Josip Peinič, c. k. finančni komisar, iz Rudolfovega. — Josip Errath, trgovec, iz Mokronoga.

Umrli so:

12. novembra. I. I. nepoznani delavec, blizo 50 let, je bil na železničnem tiru na Dunajski cesti povožen.
13. novembra. Anton Prijatelj, nadpaznikov sin, 21½ leta, Hrenove ulice št. 5, davica. — Franc Gnezda, duhoven, 62 let, Dunajska cesta št. 2, pljučni edem.

Žitna cena.

Pšenica banaška 1 hkl. 8 gl. 58 kr., — domača 6 gl. 76 kr. — Rž 5 gl. 77 kr. — Ječmen 4 gl. 95 kr. — Ajda 5 gl. 11 kr. — Proso 5 gl. 44 kr. — Turšica 5 gld. 61 kr. — Oves 3 gl. 13 kr.

Dunajska borza.

(Telegrafčno poročilo.)

17. novembra.

Papirna renta po 100 gld.	81 gl. 30 kr.
Sreberna	82 „ 60 „
4% avstr. zlata „renta“, davka prosta	104 „ 05 „
Papirna renta, davka prosta	96 „ 50 „
Akcije avstr.-ogerske banke	872 „ — „
Kreditne akcije	294 „ 60 „
London	123 „ 05 „
Srebro	— „ — „
Ces. cekini	5 „ 78 „
Francoski napoleond.	9 „ 74½ „
Nemške marke	60 „ 05 „

V Katoliški Bukvarni v Ljubljani

se dobiva knjiga:

„Ne v Ameriko!“

Spisal Jak. Aléšovec.

Cena 1 gl., po pošti 5 kr. več.

J. pl. Trnkóczy,

lekar „pri zlatem samorogu“,

priporoča in razpošilja s poštnim povzetjem

Marijaceljske kapljice

za želodec,

MARIA-ZELLER'S
TROPFEN
NUR - ECHT BEI
APOTHEKER TRNKOCZY
LAIBACH 1 STÜCK 20.

kterim se ima na tisoče ljudi zahvaliti za zdravje, imajo izvrsten vspeh pri vseh boleznih v želodec in so neprekosljivo sredstvo zoper: mankanje slasti pri jedi, slab želodec, urák, vetrove, koliko, zlatenico, bljuvanje, glavoból, krč v želodec, bitje srca, zabasanje, gliste, bolezní na vrani, na jetrih in zoper zlato žilo. 1 steklenica velja 20 kr., 1 tucat 2 gl., 5 tucatov samo 8 gold.

Svarilo! Opozarjamo, da se tiste istinite Marijaceljske kapljice dobivajo samo v lekarni pri „Samorogu“ zraven rotovža na Mestnem trgu v Ljubljani pri J. pl. Trnkóczy-ju. Razpošiljava se le jeden tucat.

Cvet zoper trganje

po dr. Maliču,

je odločno najboljšo zdravilo zoper protin ter reumatizem, trganje po udih, bolečine v križi ter živcih, oteklino, otrpnele ude in kite itd., malo časa čee se rabi, pa mine popolnem trganje, kar dokazuje obilno zahval. Zahteva naj se samo „cvetu zoper trganje po dr. Maliču“ z zraven stoječim znamenjem; 1 stekl. 50 kr.

Zahvala.

Gospodu J. pl. Trnkóczyju, lekarju v Ljubljani.

Moja mati so na protinski bolezní na nogi silno trpeli in razna domača zdravila brezvspešno rabili. Ko je pa bolezen čedalje hujša prihajala in vže več dni niso mogli stopiti na nogo, spomnim se na Vaš dr. Maličev protinski cvet za 50 kr. ter si ga nemudoma naročim. In res, imel je čudovit vspeh, da so se po kratki rabi tega zdravila oprostili mučnih bolečin. S popolnim prepričanjem priznavam toraj dr. Maličev protinski cvet kot izvrstno zdravilo in ga vsakemu bolniku v jednaki bolezní priporočam. Vaši blagorodnosti pa izrekam najprisrčnišo zahvalo, zvssem spoštovanjem udani

(33) Franc Jug, posestnik v Šmarji p. Celji.

Planinski želiščni sirop kranjski,

izboren zoper kašelj, hripavost, vratoból, prsne in pljučne bolečine; 1 stekl. 56 kr. Koristnejši nego vsi v trgovini se nahajajoči soki in siropi.

Pomuhljevo (Dorsch)

najboljše vrste, izborno zoper bramore, pljučnico, kožne izpuške in begavne oteklino. 1 stekl. 60 kr.

Salicilna ustna voda,

aromatična, vpliva oživljajoče, zapreči pokončanje zob in odpravi slab duh iz ust. 1 steklenica 50 kr.

Kričistilne kroglice,

c. k. priv.,

ne sme bi se v nijednem gospodinjstvu pogrešati in so se vže tisočkrat sijajno osvedočile pri zabasanji človeškega telesa, glavobólu, otrpjenih udih, skazenem želodec, jetrnih in obistnih boleznih, v škatljah à 21 kr.; jeden zavojs 6 škatljami 1 gl. 5 kr. Razpošiljava se le jeden zavojs.

Izvrstna homeopatična zdravila se pri nas zmirom fríšne dobivajo.

Naročila z dežele izvrše se takoj

v lekarni pri „samorogu“

Jul. pl. Trnkóczy-ja

na mestnem trgu v Ljubljani.

Tisk „Katoliške Tiskarne“ v Ljubljani.